

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 14

2. travnja 2009.

cijena 100 Ft

Foto: Branka Pavić Blažetin

Hrvatska večer u Poganu

Komentar

Što se očekuje od koordinatora?

Na skupštini Hrvatske državne samouprave 20. prosinca 2008. g. donesena je odluka o podupiranju i sufinanciranju udruživanja mjesnih hrvatskih manjinskih samouprava i udruga glede učinkovitijeg, operativnijeg djelovanja na terenu. Odluka je uzdrmala u pozitivnome smislu mjesne manjinske samouprave, i zasjela su za isti stol raspravljajući o načinu udruživanja i o načinu zapošljavanja osobe tzv. koordinatora. HDS-ova odluka u Pomurskoj regiji dobro je utjecala i na odnose sa županijskom skupštinom koja je dobru zamisao podupirala i materijalno.

Na koji će se način ostvariti udruženje, i kako će zaposliti koordinatora u pojedinim regijama, ovisi o učlanjenim mjesnim manjinskim samoupravama ili udrugama. Naravno, kao u svim novim stvarima, osjeća se nesigurnost. Postavljaju se mnoga pitanja, kako je najlogičnije zaposliti koordinatora, što bi trebala biti njegova zadaća, što se očekuje od njega?

Na sjednicama usuglašavanja udruženja u Pomurskoj regiji bilo je raznovrsnih zamisli. Netko reče da bi bilo dobro kad bi raspolagao pedagoškom diplomom jer u svezi s budućnošću Hrvata najviše posla ima na polju školstva. Netko je smatrao važnim da se razumije u pisanje natječaja pa da pomaže u tome, da bude upućen u zakone, netko očekuje pomoć u organizacijskim poslovima kod regionalnih priredaba i, naravno, da dobro govori hrvatski jezik. Uzmemo li sve to, možemo uočiti da osoba, tj. budući koordinator mora udovoljiti mnogim zahtjevima, no pitanje je i to je li se za tako kvalificiranu osobu može dati odgovarajuća plaća.

Što znači riječ koordinator? Rječnik piše: koordinator je osoba koja koordinira, usklađuje poslove u nekoj organizaciji ili radnoj jedinici. Što znači riječ koordinirati? Provoditi koordinaciju, međusobno uskladiti, usklađivati. Dakle koordinator treba raditi na međusobnom usklađivanju, dovoditi u sklad ono što je neskladno, usuglasiti. A što znači sklad ili skladan? Prema rječniku skladan odnos je onaj koji ima pravilan odnos svih dijelova, koji je u slozi. I tu nam se ubacuje riječ sloga, koja znači sklad u mišljenju i postupcima dviju ili triju osoba, te društvenih zajednica, pa se i sjetim poslovice «Složna braća kuću grade, a nesložna razgrađuju».

Još nam nedostaje riječ usuglasiti, što znači učiniti suglasnim, a suglasno je ono što se slaže s nekim ili s nečim. Kako bi se to primijenilo u našem slučaju? Mislim da su dijelovi u našem slučaju naše manjinske samouprave, udruge i ustanove, koje treba dovesti u sklad u njihovim nastojanjima u jačanju nacionalne svijesti, očuvanju hrvatskoga jezika, tradicija i kulture, jer vjerujem da su ti dijelovi složni u mišljenju, samo da bi svaki dio mogao djelovati učinkovitije, potrebno ih je dovesti u pravilan odnos, u takav odnos u kojem svaki dio pronalazi i svoj interes, u našem slučaju samouprava, ustanove i udruge. Nije to lak zadatak, treba uzimati u obzir svaki posebni dio, i ne smije se zaboraviti da dijelove sačinjavaju osobe, također s interesom. Osoba, tj. koordinator treba sve to dobro upoznati kako bi uspio dovesti u pravilan odnos. Za takvu djelatnost, prema mome mišljenju, prije svega treba osoba s izvrsnim komunikacijskim sposobnostima, da bude dobro upućena što se događa u regiji, a i na državnoj razini, da bude strpljiva, pomirljiva kako bi sa svima mogla pronaći zajednički jezik, koliko je moguće treba da bude objektivna u odnosima pojedinih dijelova i, ne u posljednjem redu, da dobro poznaje hrvatski jezik, pa možda nije ni toliko važno kakvom diplomom raspolaze.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

„Tu se ništa ne može“, ili „Ja tu ionako ništa ne mogu promijeniti“. Takva rečenica ili, što je još gore, jedan takav stav, začinjeno često s izvjesnom mjerom cinizma, posvema je malodušnička tvrdnja. To je, nažalost, najčešći stav naših dana, najčešći stav svih onih koji bježe od vlastite odgovornosti, političke, društvene, obiteljske, prijateljske radne... Takvo držanje nije bilo kakav smisao života. Uzrečica „ne može se ništa“ onemogućuje povezanost, prijateljstvo, razvoj, napredak i boljitak, vjeru, bolje sutra...

Kako donosi tjednik Srba u Mađarskoj, Srpske narodne novine, situacija u mađarskoj manjinskoj politici više je nego alarmantna, financijski ne prijete danas opasnost od ukinuća samo nekih manjinskih organizacija nego i od ukinuća polustoljetnih institucija, kao što su: „primera radi manjinski listovi“ piše novinar Predrag Mandić u svom izvješću sa sastanka predsjednika državnih manjinskih samouprava održanom 18. ožujka u sjedištu Samouprave Srba u Mađarskoj na poticaj njezina predsjednika. Sastanku je nazočila i Erika Németh, glavna ravnateljica Glavnog odjela za nacionalne i etničke manjine pri Uredu premijera Republike Mađarske. Ona SNN-u izjavljuje u svojstvu predsjednice Kuratorija Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine: „Nažalost bili smo primorani smanjiti proračun manjinskih listova, što će, uvjeren sam, potaknuti uredništva manjinskih listova i državne manjinske samouprave na razmišljanje kako dalje. Osobno – osim smanjenja broja manjinskih listova – budući pojedine manjine imaju dva, i čemu se mnogi neće radovati, predložila bih da se zatraži uplata jednog postotka od poreza. Imajući u vidu trenutno stanje, ne smijemo ništa obećati u svezi s budućnošću jer ne znamo kakav će se proračun osigurati. I baš zato teško je unaprijed planirati. Znam kako bi svima lakše bilo kada bismo imali jednu konkretnu sliku o

državnoj dotaciji, no ona se formulira uvijek kasnije. Sada moramo riješiti trenutni problem, probleme o kojima, naravno, moramo mnogo razgovarati“, kazuje Erika Németh, a predsjednik HDS-a Mišo Hepp između ostaloga izjavljuje kako je sramotno za jednu državu koja je dosad Zakladi osiguravala godišnje 500 milijuna forinti,

da taj iznos ove godine smanji za 100 milijuna. Zaklada je jedini izvor gdje se manjine mogu natjecati za ostvarivanje kulturnih programa i za ostvarivanje programa u funkciji jačanja nacionalnog identiteta. S druge strane sramotno je smanjivanje potpore manjinskom tisku. Žalosno je i sramotno pogotovo kada se stalno zahtijeva za Mađare izvan granica, onda mi ne znamo kamo nas svrstavaju. Ne kažem da se njima ne da, no mi smo porezni obveznici. Onda neka nam ostane ono što mi uplaćujemo kao porez. (...) Doista je sramotno za državu i, kako vidim današnju situaciju, politička klima uopće nije naklonjena narodnostima, naglašava predsjednik HDS-a Mišo Hepp. Pitam se kako bi reagirao mađarski tisak da se u sličnoj situaciji nađe bilo koja od manjinskih tiskovina Mađara izvan granica, kako bi reagirali Mađari izvan granica i matična im domovina kada bi im se pokušala krnjiti stečena prava na polju manjinskoga tiska, bi li to bile međunarodne konferencije za tisak, prosvjedi na najvišoj državnoj razini, međudržavni problemi, ili bi o tome već odavno raspravljale institucije ujedinjene Europe? Naravno, kako bi im kredo, načelo, svih akcija bila uzrečica „Narodi ne ginu dok njihov jezik živi“, jer narod koji shvaća značenje te izreke, zna kolika je i uloga manjinskoga tiska u očuvanju hrvatskoga jezika i nacionalnog identiteta Hrvata u Mađarskoj. Znalo se to prije sto godina, zna se i danas, a znat će se i za sto godina, ali postoji opasnost kako tek iz arhivskih spisa i spomen-ploča.

Branka Pavić Blažetin

HRVATSKI **Čitajte i širite**
Hrvatski glasnik!

Svakoga tjedna Hrvatski glasnik na dvadeset stranica u boji u Vaš dom!

Aktualno

Od Društva Horvata kre Mure gestor-organizacija

Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije 20. ožujka ponovno je sazvala predsjednike hrvatskih manjinskih samouprava radi konkretiziranja udruženja. Devet mjesnih manjinskih samouprava donijelo je odluku o udruženju, te Županijska samouprava i Društvo Horvata kre Mure. Ugovor će se potpisati 18. travnja za kada se već planira i izbor osobe manjinskog koordinadora.

Devet manjinskih samouprava iz Pomurja izrazili su nakanu za udruženjem i potvrdili to s 50 tisuća forinti potpore. Županijska samouprava u te svrhe izdvojila bi 300 tisuća, a Društvo Horvata kre Mure 50 tisuća forinti, i prema svojim mogućnostima nuditi će potporu u uredskim uslugama.

Jože Takač je pripremio plan ugovora, što je zajedno usuglašeno. Nazočni su predsjednici donijeli odluku o tome da će ugovor o udruženju biti formuliran tako da se mogu učlaniti i civilne udruge. Raspravljalo se o tome koji član da se opunomoći za gestora, neki su predložili Županijsku samoupravu, neki pak regionalnu civilnu udruhu, no donesena je odluka da će gestor biti Društvo Horvata kre Mure, razmišljajući na način da civilna udruga ima znatno više mogućnosti za natječaje, može se natjecati i na troškove funkcioniranja. Na taj će način Društvo zapošljavati koordinadora.

Među ciljeve udruženja predloženo je i to

da surađuje s matičnom domovinom i da svaki njegov član treba uplatiti svoj udio do 15. siječnja.

Za osobu koordinadora neće se raspisati natječaj jer je to duga procedura, nego će objaviti oglas u koji će biti naznačeni uvjeti, npr. visokoškolska sprema, dobro poznavanje hrvatskoga jezika, vozačka dozvola, auto, potvrda o nekažnjavanju, a prednost je i poznavanje engleskog jezika. Osoba će biti izabrana prilikom potpisivanja ugovora udruženja 18. travnja. Udruženje će zasjedati godišnje jednom i tada će koordinador trebati izvijestiti o svom radu. Predsjednici će još zasjesti 9. travnja radi posljednjih usuglašavanja, dokada svaki budući član udruženja mora dostaviti pismo namjere.

Predsjednik županijske manjinske samouprave obećao je da će potražiti i predstavnike onih manjinskih samouprava koje nisu izrazile nakanu za udruženjem.

Beta

BUDIMPEŠTA – Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, predsjednik HDS-a Mišo Hepp saziva sjednicu Skupštine za **4. travnja 2009. godine s početkom u 10 sati u Uredu Hrvatske državne samouprave i predlaže dnevni red:**

1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik. a) Izvješća zamjenika predsjednika. Referenti: Đuso Dudaš, Matija Šmatović. 2. Izvješće županijskih predsjednika o stanju i problemima regija. Referenti: predsjednici regija. 3. Prihvaćanje Financijskog izvješća Hrvatske državne samouprave i ustanova za 2008. godinu. Referenti: predsjednik i ravnatelj. a) Prihvaćanje Financijskog izvješća Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2008. godinu. Referent: Joso Šibalin, ravnatelj. b) Prihvaćanje Financijskog izvješća Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2008. godinu. Referent: dr. Ernest Barić, ravnatelj. 4. Izvješće o radu Hrvatske državne samouprave i ustanova za 2008. godinu. Referenti: predsjednik i ravnatelj. a) Izvješće o radu Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2008. godinu. Referent: Joso Šibalin, ravnatelj. b) Izvješće o radu Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2008. godinu. Referent: dr. Ernest Barić, ravnatelj. 5. Donošenje odluke o raspodjeli novaca za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, ustanova i udruga. Referenti: Šandor Petković i Marija Vargović. 6. Informacije o Mađarsko-hrvatskom i Hrvatsko-mađarskom rječniku. Referent: Čaba Horvath, ravnatelj. 7. Prihvaćanje Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2009. godinu. Referent: Tibor Radić, direktor Zavičaja d. o. o. 8. Mogućnosti ostvarenja parlamentarnog zastupništva pri Parlamentu. Referent: Mišo Hepp, predsjednik. 9. Rasprava o strateškom razvoju hrvatske zajednice u Mađarskoj. Referent: dr. Ernest Barić. 10. Donošenje odluke o članu Kuratorija Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine. Referent: Mišo Hepp, predsjednik (zatvorena sjednica). 11. Donošenje odluke o raspisivanju natječaja za glavnog urednika Hrvatskoga glasnika. Referent: Mišo Hepp, predsjednik.

renti: predsjednik i ravnatelj. a) Izvješće o radu Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2008. godinu. Referent: Joso Šibalin, ravnatelj. b) Izvješće o radu Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2008. godinu. Referent: dr. Ernest Barić, ravnatelj. 5. Donošenje odluke o raspodjeli novaca za sufinanciranje djelatnosti mjesnih hrvatskih samouprava, ustanova i udruga. Referenti: Šandor Petković i Marija Vargović. 6. Informacije o Mađarsko-hrvatskom i Hrvatsko-mađarskom rječniku. Referent: Čaba Horvath, ravnatelj. 7. Prihvaćanje Plana poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2009. godinu. Referent: Tibor Radić, direktor Zavičaja d. o. o. 8. Mogućnosti ostvarenja parlamentarnog zastupništva pri Parlamentu. Referent: Mišo Hepp, predsjednik. 9. Rasprava o strateškom razvoju hrvatske zajednice u Mađarskoj. Referent: dr. Ernest Barić. 10. Donošenje odluke o članu Kuratorija Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine. Referent: Mišo Hepp, predsjednik (zatvorena sjednica). 11. Donošenje odluke o raspisivanju natječaja za glavnog urednika Hrvatskoga glasnika. Referent: Mišo Hepp, predsjednik.

PEČUH – Odbor za razvoj Skupštine Baranjske županije, na čelu s Jánosom Marenicsem, početkom ožujka boravio je u Osijeku radi upoznavanja rada tamošnje zračne luke. Posjet je upriličen i stoga što je zračna kompanija Ryanair upravo toga dana priopćila kako će od svibnja pokrenuti letove na liniji Osijek–Frankfurt Hahn. Naime planiraju se letovi dva puta tjedno, četvrtkom i nedjeljom, između Njemačke i Hrvatske, po povoljnim cijenama. Za let će trebati platiti 19 eura, što je otprilike, po sadašnjem tečaju forinte, oko šest tisuća forinti. Ravnateljica osječke zračne luke Blanka Strahonja izaslanstvo iz Mađarske upoznala je sa zračnom lukom, a potom su ga primili tajnik Osječko-baranjske gospodarske komore, te predstavnici grada Osijeka i Osječko-baranjske županije. Izaslanstvo iz Mađarske je zainteresirano za pružanje turističkih usluga Baranjske županije i razvoj turizma kojem će zasigurno pridonijeti i spomenuti letovi na liniji Njemačka–Hrvatska. János Marenics je u razgovoru ukazao na temeljne razlike dviju zračnih luka, osječke i poganske. Pista osječke zračne luke dosta je dugačka da na nju mogu slijetati i veliki zrakoplovi, a nije nevažno ako je i hrvatska država 55-postotni vlasnik osječke zračne luke, dok je ostalo u vlasništvu grada Osijeka i županije. Marenics je naglasio kako se i programi „Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010” mogu ostvarivati i imati koristi korištenjem potencijala osječke zračne luke jer putnici koji stižu u Osijek, jednim skokom već su i u Pečuhu. Naglasio je kako bi glede poganske zračne luke što skorije trebalo prići produženju piste. Gradonačelnik Harkanja István Bédy naglasio je kako je bez sudjelovanja države teško govoriti o razvoju zračne luke.

Program pečuškoga Hrvatskog kazališta za travanj 2009. godine

4. travnja, u 10 i 14 sati, N. Gernet–T. Gurewicz–D. Foretić: Patkica Blatkica, u Hrvatskoj, u okviru: Vukovarskoga lutkarskog proljeća.
5. travnja, u 19 sati, E. Kishon: Vjenčani list, Kalača, Gradsko kazalište.
16. travnja, u 18 sati, otvorenje izložbe: Antun Boris Švaljek, Čopor(t)-Horda galerija.
19. travnja, u 19 sati, A. Karagić: Pošteni varalica, Sukit.
24. travnja, u 19 sati, A. Karagić: Pošteni varalica, Selurince.
28. travnja, u 19 sati, S. Mrožek: Emigranti, Baja, Dom časnika.

Stanje hrvatskoga predškolskog i školskog odgoja u Martincima

Konzulica gerant Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj i konzulica za kulturu, znanost i obrazovanje Katja Bakija 12. ožujka posjetile su vrtić i osnovnu školu u Martincima kako bi u razgovorima s ravnateljicom škole i vrtića Ružom Hideg i voditeljicom vrtića Verom Kovačević upoznale položaj i potrebe hrvatskog odgoja u Martincima, selu u kojem su i danas 90% stanovništva Hrvati ili ljudi hrvatskog podrijetla. U vrtiću i školi u Martincima radi se po dvojezičnom programu i oni su, uz pečušku, budimpeštansku i santovačku hrvatsku ustanovu, institucija u kojoj se danas od upisa u vrtić do završetka osmog razreda odvija dvojezična nastava.

Sve je teže stanje na polju svakodnevne uporabe materinskoga jezika i u Martincima u kojima se do prije dva desetljeća nije ni moglo zamisliti da dolaskom u prvi razred osnovne škole ili u vrtić dijete ne zna hrvatski. Danas je situacija sasvim drugačija. Dolaskom u vrtić više od 90% djece ne govori hrvatski jezik. Asimilacija je nesmiljena i brzo kupi svoje žrtve, što se očituje u činjenici kako se danas naraštaj mlađi od dvadeset godina na martinačkim ulicama ne pozdravlja na martinačkome. Starija i srednja generacija u svakodnevnoj komunikaciji koristi se materinskim jezikom. Situaciju dodatno pogoršava demografska i gospodarska slika regije pa i Martinaca u njoj. Mlade obitelji odlaze iz sela. U kuće na prodaju useljavaju se uglavnom Romi, dosadašnji postotak hrvatskoga stanovništva u selu se smanjuje. Ipak ravnateljica vrtića i škole Ruža Hideg kazuje kako je bio jedini ispravan put kada je škola odabrala dvojezičnost kao svoj program, djeca sve bolje govore hrvatski jezik i sve su bolji rezultati u nastavi, a i komunikacija na materinskom jeziku iz dana u dan jača. Naravno, to iziskuje dodatne pedagoške napore i dnevna usavršavanja, te samokontrolu, ali ona ocjenjuje kako i djeca i nastavnici uspješno savladavaju sve prepreke.

U vrtiću je ove godine 23 djece, radi se u dvije skupine podijeljene po dobi. S njima rade tri odgajateljice, reče nam jedna od njih, voditeljica vrtića Vera Kovačević, predstavljajući svoje kolege Judit Kovačević i Marijanu Ronta, koje se s djecom vraćaju upravo sa šetnje. Od jeseni devetero polaznika vrtića će pohađati prvi razred osnovne škole, djeca su uglavnom iz Martinaca, a ima ih i mali broj iz Križevaca, sela u neposrednoj blizini, koje upravno spada pod martinačko bilježništvo. Nažalost, odgoj u vrtiću počinjemo od nula znanja jezika i s obzirom na sveobuhvatnost radnih zadataka, u vrtiću teško ostvaru-

jemo ciljeve. Hrvatski jezik u selu sve više nestaje kao jezik komunikacije. Vera dodaje kako bi sobe trebalo bojati, lani je promijenjena šindra na krovu, a kako saznajemo, samouprava planira skorou obnovu pročelja. Suradnja hrvatskih odgajateljica u Mađarskoj sporadična je, jako nedostaje savjetnik za vrtiće. Od odlaska Eve Filaković u mirovinu, nema usklađivača veza između hrvatskih predškolskih ustanova u Mađarskoj, nema usavršavanja. Kada sam ja počela raditi u vrtiću, 1979. godine, priča nam voditeljica vrtića, djeca koja su dolazila u vrtić nisu znala mađarski jezik, danas nemamo dijete koje dolazi u vrtić s kojim je moguće komunicirati na hrvatskom jeziku. Gosti iz Pečuha obećali su pomoć pri nabavi metodičkih i nastavnih pomagala u okviru mogućnosti Generalnog konzulata, u prvom redu knjiga i slikovnica te usklađivanja gostovanja, primjerice kazališnih predstava za djecu koje se njihovim posredstvom prikazuju u Pečuhu i njihova moguća izvedba u Martincima ili organiziranje posjeta martinačke djece predstavama. Obećale su i pomoć u audio i videografi te zamolile domaćine da sastave popis potreba. Napomenimo kako je upravo tih dana, 15. ožujka, u Martincima gostovalo i pečuško Hrvatsko kazalište s lutkarskom predstavom Patkica Blatkica, koja je oduševila najmlađe.

Osnovnu školu trenutno pohađa 93 učenika, s njima radi 11 pedagoga u stalnome radnom odnosu i troje honorarnih suradnika jer nema uvjeta za njihovu punu satnicu. Nastava je dvojezična. Gošće su i ovom prigodom poklonile i vrtiću i školi paket knjiga i CD-a, uglavnom potrebne lektire za više razrede. Najveći broj učenika osnovne škole je u osmom razredu, njih osamnaestero, a očekuje se kako će prvi razred u idućoj školskoj godini, 2009/2010, upisati osam prvša. Od ove školske godine, 2008/09, u svim razredima od prvoga do osmoga odvija se dvojezična nastava,

a djeca, što je već godinama ustaljena praksa, potkraj osmog razreda, većina njih, polaže i državni jezični ispit iz hrvatskoga jezika. Voditeljica aktiva hrvatskoga jezika u školi je spretna Ljubica Kolar Vuković, a kako saznajemo, u posljednjih nekoliko godina znatno je povećana razina jezične komunikacije i jezičnog znanja učenika izvan nastavnog sata, martinačka djeca razumiju i govore hrvatski. U nižim razredima svi se predmeti predaju na hrvatskom jeziku, izuzev tjelesnog odgoja, a u višim svi izuzev matematike i fizike te tjelesnoga, ali se i tamo daje stručna terminologija na hrvatskom jeziku. Nažalost, sve se manje djece rađa u selu i u susjednim Križevcima. Mlađi Hrvati čim mogu, sele u gradove, dolaze novi stanovnici, uglavnom Romi, koji i ne žele učiti hrvatski jezik. Dobre veze škola ima sa školom u Hercegovcu, tako se ove godine u svibnju putuje u Hercegovac. Tada se planira i posjet Hrvatskomu narodnom kazalištu u Zagrebu. Kako saznajemo, problem su udžbenici neprilagođeni znanju i specifičnim potrebama učenika, nastavnici veliki trud ulažu u pripremu nastavnih sati i nabavi pomagala, a veliku pomoć pružaju im kolege iz Hercegovca poklanjajući raznorazne udžbenike i pomagala. Škola svake jeseni organizira manifestaciju Tjedan hrvatskoga jezika, u znaku kazivanja stihova i proze županijskog karaktera, a pod nazivom Josip Gujaš Đuretin. Ove će godine manifestacija biti posvećena velikom martinačkom pjesniku, rođenom prije šezdeset godina, rano preminulom Đusi Šimari Pužarovu.

Kako je za Hrvatski glasnik izjavila Vesna Njikoš Pečkaj, uvjerali su se svojim posjetom još jednom kako je poznavanje hrvatskoga jezika od najmlađe dobi temelj za očuvanje hrvatskoga jezika i kulture, a time i opstanka hrvatske manjine u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Hrvati u Kalači nekad i danas

Hrvatska samouprava uspješno skrbi o hrvatskoj zajednici

Jedna od dvije najmlađe hrvatske samouprave u Bačkoj, uz onu u županijskom središtu Kečkemetu, Hrvatska manjinska samouprava u Kalači, počela je takoreći s nule, ali za nepune tri godine više je nego opravdala svoje postojanje. Kalački su Hrvati dobar primjer kako se sve može ostvariti, čak i nemoguće, ako ima htijenja, ustrajnosti i odlučnosti. Pokrenut je kulturni i vjerski život, održavaju se redovite kulturne priredbe i mise na hrvatskom jeziku, uvedeno je podučavanje hrvatskoga jezika u Katoličkoj ustanovi, a od jeseni se u prvom razredu predmetna nastava hrvatskoga jezika odvija u okviru satnice.

Nekada hrvatski grad, povijesne veze Zagrebačke i Kalačke biskupije

Slično drugim bačvanskim naseljima, u vrijeme i nakon turskih osvajanja u 16. i 17. i 18. stoljeću opustjeli grad naseljavaju Hrvati. U Kalači, koja postaje i jednim od franjevačkih učilišnih središta podunavskih Hrvata, 1636. godine rođen je istaknuti crkveni i kulturni djelatnik *fra Mihovil Radnić*. U to vrijeme Kalača je hrvatski grad, i nije slučajno da su i biskupi u to vrijeme *Gabrijel Herman Patačić* od Zajezde (1733–1742), a zatim i *Adam Patačić* (1776–1784). U 19. stoljeću tu je služio i preporoditelj bačkih Hrvata, naslovni biskup *Ivan Antunović*, koga se od 2001. godine do danas u okviru Spomen-dana redovito prisjećaju svakoga kolovoza s misom na hrvatskom jeziku. Zanimljivo je da su lani, 2008. godine, bački Hrvati u povodu 120. obljetnice njegove smrti sudjelovali povijesnom događaju kada je zagrebački nadbiskup *Josip Bozanić* u kalačkoj katedrali služio misu na hrvatskome jeziku.

Kao što je poznato, tisućljetni grad i nadbiskupija u Kalači povijesno su vezani za Hrvate i Hrvatsku, pa i za Zagreb. Kalačku je nadbiskupiju utemeljio još kralj Stjepan 1002. godine, a ona je uz Ostrogonsku do danas ostala najznačajnijom nadbiskupijom u

Mađarskoj. Zagrebačka biskupija, koju je oko 1094. godine utemeljio ugarski kralj Ladislav, upravno je podvrgnuta prvo Ostrogonskoj nadbiskupiji, a zatim od 1180. godine Kalačkoj, pod čijom je upravom ostala sve do 1852. godine.

Hrvati u Kalači polako nestaju, asimiliraju se u 19. i 20. stoljeću, da bi se kao zajednica ponovno organizirali potkraj 20. i početkom 21. stoljeća u okviru klupskih okupljanja. Na poticaj ostalih bačvanskih hrvatskih samouprava, na mjesnim izborima 2006. utemeljuju Hrvatsku samoupravu grada Kalače koja uspješno djeluje, ispunivši očekivanja rackih Hrvata, uglavnom doseljenih iz obližnjih naselja, Bačina i Dušnoka.

Prigodom nedavnog posjeta Kalači, predsjednik Hrvatske samouprave **Bariša Dudaš** upoznao nas je s radom i planovima samouprave. Kako reče, najvećim uspjehom dosadašnjega djelovanja Hrvatske samouprave drži pokretanje nastave hrvatskoga jezika u Katoličkoj ustanovi, koja se od jeseni u prvom razredu odvija u okviru satnice. A u to, kako se uspješno odvija nastava hrvatskoga jezika, mogli smo se i sami uvjeriti u Katoličkoj ustanovi gdje nas je primio ravnatelj škole, a posjetili smo i nastavu, te smo razgovarali s učiteljicama hrvatskoga jezika.

Spomenik prvom kalačkom biskupu Astriku, koji je 1000. godine Svetom Stjepanu kralju donio krunu od Svetog Oca

Pokretanje hrvatske nastave u katoličkoj školi

Katolička ustanova Velike Gospe djeluje u održavanju kalačkih školskih sestara Naše Gospe, a odgojno-obrazovni rad odvija se od vrtića do gimnazije, dakle od 3. do 18. godine. Uz to škola ima i svoj učenički dom. Velebne nove zgrade čija je izgradnja dovršena 1998. godine, smještene iza kalačke katedrale, već izvana daju naslutiti da je riječ o vrlo lijepo uređenoj školi s idealnim uvjetima za rad. Saznajemo da su nekada časne sestre i u Kalači imale ključnu ulogu kada je riječ o obrazovanju, posebno u odgoju djevojaka. Davne 1938. godine domalo 1400 časnih sestara odgajalo je i podučavalo u Mađarskoj.

Ravnatelj ustanove **Kálmán Solti** tri godine vodi ustanovu, a o ulozi katoličkoga središta u gradskom odgojno-obrazovnom životu ukratko reče:

– Naša ustanova ima istaknuto mjesto u odgojno-obrazovnom radu u Kalači jer je crkvena ustanova, a Kalača je i sjedište nadbiskupije, iako mi ne pripadamo nadbiskupiji jer nam je središte u Budimpešti. Kalača je kao takva uvijek imala odlučujuću ulogu, pa je tako naša škola u gradu i danas u

Članovi Hrvatske manjinske samouprave izborne 2006. godine (arhivska snimka našega tjednika)

Prvaši hrvatske skupine s predsjednikom Hrvatske samouprave Barišom Dudašem i učiteljicom Marijom Prodan

Bariša Dudaš, predsjednik Hrvatske samouprave, ispred zgrade Katoličke ustanove

žarištu. Od vrtića od gimnazije imamo 455 polaznika – dodaje ravnatelj.

Od lanjske školske godine postoji i jedna novina, a to je uvođenje hrvatskoga jezika, u početku u obliku kružoka, a od jeseni, u prvom razredu, već i u okviru satnice. Kako je došlo do toga i kako ocjenjuje proteklo razdoblje, upitao sam vrlo srdačnog ravnatelja, otvorenog za razgovor. Nije skrivao svoje zadovoljstvo s dosadašnjim rezultatima na tome polju.

Od jeseni hrvatski jezik u satnici

– Svojedobno potražio me je Bariša Dudaš, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, s time da u našoj regiji u Kalači, Bačinu i Dušniku žive Hrvati, te da bi bilo potrebe za učenjem odnosno podučavanjem hrvatskoga jezika. Nije bilo lako, ali pošto je 41 roditelj to i pismeno zatražio, podučavanje hrvatskoga jezika u obliku kružoka uzeli smo u naš pedagoški program. Prve smo godine pokušno počeli predavati hrvatski u obliku kružoka, a kada smo vidjeli da potražnja ne splasnjava, nego, naprotiv, postoji interes, od jeseni smo od prvog razreda u uzlaznom sustavu uveli hrvatski jezik kao predmet, koji se podučava tjedno četiri sata. Posebno mi je zadovoljstvo što djeca uživaju u tome, a roditelji su prezadovoljni. Djeca s jedne strane znanje mogu donijeti od kuće, od starih roditelja i roditelja, koristiti se njime, dapače to mogu proširiti u školi, pa se time pohvaliti i kod kuće, što je ne samo vrlo dobro već i hvalevrijedno.

Kako dodaje ravnatelj, dosada nisu imali nikakvih nesavladivih poteškoća. Narodnosne knjige ove godine mogu naručiti putem natječaja, nadaju se da će tako dobiti besplatno knjige na četiri godine, te ih mogu

izdati na uporabu. U financiranju ih podupire i mjesna Hrvatska manjinska samouprava, koja je osigurala putne troškove za učiteljicu koja redovito dolazi iz Baje, a ustanova je osigurala plaću.

Pripreme za hrvatski jezični ispit

Dok smo razgovarali s ravnateljem, pristigla je i časna sestra **Aliks Erzsébet Baranyi**, podrijetlom iz Subotice koja dobro govori hrvatski, a već devet godina radi u kalačkoj ustanovi. Od početaka predaje mađarski, a već drugu godinu zaredom i hrvatski u višim razredima osnovne škole i u gimnaziji. U njezinoj skupini broj učenika stalno se mijenja, a trenutno sve skupa ima 17 učenika od 6. do 11. razreda.

– Ove godine od šestoga razreda radim u obliku kružoka, dakle nije obavezno. Djeca rado dolaze, ali polako napredujemo jer se njihov rad ne ocjenjuje. Međutim oduševljeni su hrvatskim. Nažalost, djeca donose slabo ili nikakvo znanje hrvatskoga jezika od kuće. Nemaju problema s udžbenicima, ali ne rade puno jer nije obavezno. Kod kuće niti dovoljno uče niti govore jezik, a ono što na satu radimo to obično do drugog sata zaborave – kaže prilično samokritično sestra Aliks, ali istovremeno i dodaje: – Valjda neće tako biti uvijek. Evo već se polako pripremamo i za jezični ispit. Vjerujem da će biti dobrih rezultata, samo trebamo biti strpljivi i malo pričekati. To je tek druga godina, i ne možemo odmah očekivati neke velike rezultate. Vjerujem da će se podučavanjem u okviru satnice odnosi bitno izmijeniti. Bit će mogućnosti, a već i sada tri djevojke se pripremaju za jezični ispit, i to na srednji stupanj. Postoji barem želja, a koliko smo uspjeli, vidjet će se na ispitu – kaže sestra Aliks.

Odgovarajući na moje pitanje, uz ostalo, reče kako nemaju posebne izvanškolske aktivnosti, niti običaje, ali imaju svake prve nedjelje u Župi Svetog Josipa mjesečno misu na hrvatskom jeziku u 17 sati. Dolazi im svećenik iz Vojvodine, mons. Andrija Kopilović iz Subotice. Ovim putem poziva svu zajednicu na hrvatsku misu. Dakako, to je u skladu s duhovnošću škole, ali inače vjera je duboko ukorijenjena u našem narodu.

Kada je pitam za planove i o tome što očekuje od budućnosti, ona skromno, ali iskreno reče.

– Nastojimo svim sredstvima biti dobri ljudi, da se približavamo planu što je dragi Bog Stvoritelj imao s nama kada nas je stvorio upravo sada, upravo ovdje i upravo takvima kakvi jesmo.

Uspješan rad s prvašima, redoviti nastupi na hrvatskim priredbama

U nižim razredima s djecom radi učiteljica **Marija Prodan**, koja je prije dvije godine došla iz Baje, zapravo iz Santova, gdje joj je matična škola, a predaje hrvatski jezik od 1. do 4. razreda. Kako mi ukratko reče, od jeseni imaju i 15 prvaša koji pohađaju predmetnu nastavu hrvatskoga jezika, a kako smo se mogli i sami uvjeriti, djeca doista lijepo napreduju. Dok smo bili u posjetu, kazivali su nam stihove, pjesme i sve drugo što su naučili od početka godina, i to s toliko žara da nismo mogli vjerovati kako su tek prije koji mjesec počeli učiti hrvatski. U drugoj skupini, od 2-3. do 4. razreda, u obliku kružoka svega je pet učenika.

– Tjedno imamo četiri sata hrvatskoga jezika, radimo iz knjige *Nudim ti slova* Zlate Gergič, inače jako dobrog udžbenika pomoću kojega dobro napredujemo, a ne znam hoćemo li o moći naručiti i Pisanku od iste auto-

rice. U drugoj skupini radimo iz knjige Anice Torjanac. Sate hrvatskoga jezika imamo utorkom i četvrtkom, utorkom s prvim razredom jedan sat, i s drugom skupinom, u četvrtak imamo tri sata s prvim razredom i jedan s drugom skupinom.

Učiteljica Marija Prodan hrvatski predaje i u Baćinu, kamo odlazi ponedjeljkom kada ima četiri sata, i utorkom još dva sata. Ima 22 učenika u tri skupine od 1. do 7. razreda, a u prvom razredu samo dvoje. Djelatni su i u izvanškolskim aktivnostima.

– Katkad imamo ples i pjevanje, ali redovito nastupamo na mjesnim hrvatskim priredbama. Primjerice, nastupili smo jesenas na berbenoj zabavi u Baćinu, a u veljači ove godine i na prelima, prvo s ovdašnjim učenicima na Lakomcu u Kalači, a zatim s baćinskim učenicima i na Rackom prelu u Baćinu, i to s velikim uspjehom i na oduševljenje roditelja. Bili smo s Baćincima i u Budimpešti na Danu Hrvata. Uglavnom zbog malog broja sati radimo dodatno – zaključuje učiteljica Marija Prodan.

Pokretanje nastave hrvatskoga jezika najveće je dostignuće hrvatske samouprave u prvom mandatu, ali ne i jedino. Puno je toga čime se kalački Hrvati mogu pohvaliti za tako kratko vrijeme od dvije i pol godine. Vidi se kako se, ne žaleći truda ni vremena, zalažu za što bolji i organiziraniji život hrvatske zajednice. Ne zna se pouzdano koliko je Hrvata u Kalači danas, ali se zna da je na posljednjim mjesnim izborima za Hrvatsku manjinsku samoupravu 2006. godine bilo 114 registriranih na hrvatskome biračkom popisu, od kojih se 76 posto i odazvalo izborima. Na priredbama se redovito okuplja stotinjak pripadnika hrvatske zajednice.

Dostignuća i sadržajni programi Hrvatske samouprave

Za našega posjeta predsjednik Hrvatske samouprave grada Kalače **Bariša Dudaš** upoznao me je ukratko s njihovim radom i planovima. Kako reče, dnevno tri sata bavi se pitanjima samouprave i hrvatske zajednice u

Kalači. U tome mu pomažu članovi Samouprave Marija Ivo, Ivan Hortobađi, Ladislav Sabo i Martin Harangozo.

U ožujku 2007. godine od grada su dobili jednostavne, ali lijepo uređene prostorije sa skromnim namještajem i fotokopirnom, gdje se redovito okupljaju na svojim sjednicama. U uredu Hrvatske samouprave u Hunyadievoj ulici 82 predsjednik Samouprave prima stranke svake posljednje srijede u mjesecu od 15 do 16 sati, kada ujedno obavlja i neke administrativne poslove.

Ove godine imali su jednu priredbu, možda i najveću godišnju priredbu, pokladni Lakomac. I ove godine posebno mjesto u njihovu planu programa zauzima županijski Hrvatski dan i Spomen-dan biskupa Ivana Antunovića koji će se prirediti 22. kolovoza. Kao nam reče Bariša Dudaš, ove godine planiraju pozvati *mons. Marina Barišića*, nadbiskupa splitsko-makarskog. Uzgred napominje kako svake prve nedjelje u mjesecu u crkvi Svetog Josipa imaju misu na hrvatskom jeziku u 17 sati, na kojoj se okuplja tridesetak vjernika. Misu služi *mons. Andrija Kopilović* iz Subotice. Kantor je dolazio iz Subotice, pa iz Dušnoka, ali ga sada, nažalost, nemaju, jer zbog obiteljskih obveza ne može dalje obavljati taj posao. Prvog ožujka na misi su već čitali učenici hrvatske skupine.

Za ovu godinu, kao i lani, planiraju sadržajne programe, a njihovo ostvarivanje ovisi o materijalnim mogućnostima. Lani su gospodarili s 2,2 milijuna forinta, od toga je državna opća potpora iznosila 555 tisuća, a dodatna potpora za obavljanje javnih zadaća 305 tisuća forinta. Prema ustaljenom redu, svotu od 860 tisuća dobili su i od gradske samouprave, a putem raznih natječaja dobili su dvjestotinjak tisuća forinta. Slično planiraju i u proračunu za ovu godinu.

Sljedeća priredba, negdje u ožujku, bit će književna tribina, a gost će im biti profesor *dr. Dinko Šokčević* iz Pečuha. U travnju gostuje Hrvatsko kazalište iz Pečuha koje će prikazati komediju *Vjenčani list*. Planiraju i sudjelovanje djece u Maloj ljetnoj školi hrvatskoga jezika u Santovu, zatim Ivanjsku noć u lipnju. Potkraj lipnja organizirat će Međunarodni hrvatski tamburaški festival, a u srpnju hodočašće u matičnu Hrvatsku, Trsat i Međugorje. Slijedi Folklorna smotra podunavskih zemalja na koju će pozvati KUD Osijek 1862, a onda središnja priredba bit će 22. kolovoza Hrvatski dan i Antunovićev spomen-dan, u suradnji sa Županijskom hrvatskom samoupravom. Tu su još i Dani paprike u listopadu, plesačnice uz Orkestar Vizin u studenom i prosincu. Među ciljevima imaju još natjecanje hrvatskih ribiča, malonogometne susrete, a nadaju se da će uspjeti tijekom ljeta poslati i nekoliko učenika u hrvatski jezični tabor u Vlašiće na otoku Pagu.

S. B.

Intervju

„Imamo tradiciju izobrazbe manjinskih pedagoga, u čemu je i u povijesti hrvatske manjine u Mađarskoj uvijek bila najvažnija upravo pečuska kroatistika, a nadamo se tako će to ostati i ubuduće” – reče dr. Dinko Šokčević.

Od školske akademske godine 2008/2009. na Filozofskom fakultetu Pečuškoga sveučilišta djeluje Institut za slavistiku, u čijem je organizacijskom ustrojstvu i Odsjek za hrvatski jezik i književnost. Na čelo Instituta putem natječaja imenovan je na tri godine dr. Dinko Šokčević, profesor spomenutog Odsjeka. Prilika je ovo za razgovor i predstavljanje znanstvenog rada i dr. Šokčevića i promišljanje o ulozi Odsjeka u životu hrvatske zajednice u Mađarskoj i stanju pečuske kroatistike. Kako kazuje naš sugovornik, na Filozofskom fakultetu utemeljeni su instituti i cilj je fakulteta sve odsjeke strukturalno ustrojiti u okvirima Instituta. Tako su stvoreni instituti za povijest, anglistiku, germanistiku, neki su tek u nastajanju, a utemeljen je i Institut za slavistiku. On ima ravnatelja koga imenuje rektor Sveučilišta. Institut za slavistiku čine dvije katedre: Katedra za kroatistiku i Katedra za slavensku filologiju (rusistiku). Kako na ove dvije katedre ima malo djelatnika, ukupno jedanaest, pogotovo na Katedri za kroatistiku, čiji je zaposlenik i Dinko Šokčević, on je od jeseni i ravnatelj Instituta za slavistiku, a ujedno obavlja i funkciju voditelja Katedre za kroatistiku, dok Katedra za slavensku filologiju ima svoga voditelja.

Razgovor vodila: Branka Pavić Blažetin

Ovakav način organizacije – kazuje dr. Šokčević je od rujna 2008. godine, a karakterističan je u mađarskome visokom školstvu. Izabran sam i imenovan na tri godine. Uvjet za imenovanje je bilo zvanje habilitiranog docenta. Oni mogu obnašati tu dužnost tri godine, a redoviti sveučilišni profesori mogu biti imenovani na pet godina.

Reci nam nešto o svom školovanju i znanstvenom putu.

Moje je školovanje išlo i zaobilaznim putem, jer nisam studirao povijest u bivšoj Jugoslaviji, studirao sam jugoslavistiku, tri godine u Novom Sadu, a poslije sam prešao u Zagreb. Studirao sam i diplomirao povijest umjetnosti i arheologiju na tamošnjem Filozofskom fakultetu. Međutim 1990. sam počeo predavati na Pečuškom sveučilištu, prvo na Katedri za povijest kao gost predavač u okviru programa za balkanistiku, a od 1991. sam na Katedri za hrvatski jezik, koja se tada (točnije 1992. godine) s velikim naporima i zalaganjem suradnika na čelu s profesorom Ernestom Barićem stvorila kao posebna hrvatska katedra. Odonda ovdje radim. Godine 1999. doktorat sam stekao iz povijesti kako bi 2007. habilitirao također iz povijesnih znanosti. Povjesničar sam i uglavnom publiciram na tom području, pišem radove iz povijesnih znanosti i bavim se prvenstveno slikom drugoga, imagologijom, ali povijesnom imagologijom, istražujem i razloge nastanka stereotipa, ne opisujem ih po načelima klasične imagologije, nego povijesne imagologije koja želi znati i razloge nastanka takvih slika. To mi je uže stručno područje, a zanimaju me i mađarsko-hrvatske veze kojima se bavim, naravno, i povijest hrvatske manjine u Mađarskoj.

Nabrojeno spada u habitus ravnatelja Instituta za slavistiku?

U širem smislu bavim se zapravo istraživanjem spomenutih stereotipa i istraživanjem

književnosti, dakle istražujem i hrvatsku i mađarsku književnost, odnosno stereotipe o Hrvatima i Mađarima u hrvatskoj i mađarskoj književnosti. U tome je veza s književnošću, a bavim se i umjetničkim prevodenjem i s mađarskoga na hrvatski i s hrvatskoga na mađarski jezik. Naravno, povijest i kulturna povijest, povijest hrvatske kulture i umjetnosti spada u kroatistiku u širem smislu riječi. Danas je tendencija u svijetu i kod drugih struka, odnosno jezičnih studija uvođenje takozvanih civilizacijskih, kulturoloških predmeta. Mislim da nije lako shvatiti književnost ako student ne zna kako, u kojoj sredini i pod kojim društvenim uvjetima nastaje književno djelo i, općenito, kakav je razvoj hrvatske kulture i hrvatske povijesti. Kod nas, s obzirom na manjinski karakter našega studija, upoznavanje hrvatske povijesti i kulture ima dodatnu važnost za studente.

Vjerojatno nemaš lagani zadatak kao ravnatelj Instituta za slavistiku u ovim sveučilišnim previranjima, kada se ne zna što će biti sutra. Nas u prvom redu ipak zanima ovaj kroatistički dio slavističke priče. Kakav je položaj pečuske kroatistike i općenito stanje u mađarskoj kroatistici danas?

U okviru uvođenja Bolonjskoga procesa i preobrazbe strukture sveučilišta u Mađarskoj, na prvome stupnju djelomično su spojeni studiji slavistike. U prvome trogodišnjem ciklusu studenti studiraju slavistiku, hrvatski smjer. Još uoči uvođenja Bolonjskog sustava 2005. godine, kroatistika i rusistika u Pečuhu bile su administrativno spojene u jednu katedru za kroatistiku i slavistiku. Mi smo nastojali sačuvati što više hrvatskih sadržaja i za prvostupnike, i to na hrvatskom jeziku jer smo u specifičnoj situaciji. Naime mi, odnosno naša struka još uvijek djelujemo i kao na-

rodnosna katedra, dakle imamo studij kroatistike, ali i kroatistiku kao narodnosni smjer, što će i ostati jer tako smo i dobili dozvolu za pokretanje drugoga pedagoškog stupnja u školskoj godini 2009/10. Dakle mi smo i manjinski studij. To je važno zato što imamo tradiciju izobrazbe manjinskih pedagoga, u čemu je i u povijesti hrvatske manjine u Mađarskoj uvijek bila najvažnija upravo pečuska kroatistika, a nadamo se tako će to ostati i ubuduće. (Uz pečusku kroatistiku studij kroatistike u Sambotelu također je narodnosnog karaktera, a u Budimpešti na ELTE-u to nije, kazuje dr. Šokčević.) Kao što sam spomenuo, dobili smo drugi stupanj za pedagoški smjer. Krećemo od rujna s dvogodišnjim studijem drugoga stupnja koji se više ne zove slavistika, nego hrvatski jezik i književnost, a sada radimo na predaji zahtjeva za pokretanje studija kroatistike kao filološkog (znanstvenog) smjera.

Onaj tko završi u Pečuhu kod vas, dobiva diplomu profesora hrvatskoga jezika i književnosti?

Onaj student koji će završiti pet godina kod nas, dobit će diplomu profesora hrvatskoga jezika i književnosti. Kao samostalna organizacijska cjelina dakle unutar slavističke priče ostaje i nadalje kroatistika, što se jasno vidi na drugom stupnju studiranja.

Kako ostvarujete, kako ćete ostvarivati program studija koji si naveo. Malo vas je zaposlenih na Katedri?

Malo nas je, ali se trudimo i putem natječaja pribaviti sredstva za angažiranje poznatih predavača, po mogućnosti iz matične domovine. Tako i ovoga semestra gost profesor nam je dr. Krešimir Bagić, voditelj Katedre za stilistiku sa Zagrebačkog sveučilišta. I na taj način pokušavamo širiti

ponudu prema studentima, a i naš je rad time olakšan.

U ožujku smo. Prijave studenata i za prvi i za drugi stupanj studija su završene. Koliko ćete imati studenata u novoj akademskoj godini?

Brojke još ne znamo. Do kraja mjeseca će nas o tome informirati. Sada su se prijavili i na trogodišnji studij i na pedagoški smjer, koji će imati i redoviti izvanredni studij koji će se provoditi putem mjesečnih sesija u trajanju od četiri semestra. Prijave su završene.

Kakva su tvoja polugodišnja iskustva?

Administracija, svakodnevna, zahtijeva mnogo rada i vremena i nije mi lako uskladiti te obveze sa znanstvenim radom. Sada nam je najvažniji zadatak da dobijemo dozvolu za pokretanje od 2011. godine studija hrvatskog kao filološkog smjera.

Koja je bitna razlika između dva spomenuta smjera, pedagoškog i filološkog?

Razlika je da studenti nastavnog ili pedagoškog smjera dobiju diplomu profesora hrvatskoga jezika i književnosti, a na filološkom smjeru nastojat ćemo obrazovati buduće znanstvenike kroatiste u Mađarskoj. U pedagoškom smjeru studentima je propisano pola godine prakse u školi. Novi je zakon po tome znatno stroži od prijašnjega, i danas ako netko želi postati profesorom, mora tijekom studija pola godine raditi, predavati u školi. Mi imamo ustanovu u kojoj naši studenti obavljaju, odnosno obavljat će praksu: to je Hrvatska gimnazija Miroslava Krležje. Vrlo je važno da imamo takvu ustanovu u Pečuhu jer bez hrvatske škole teško bi bilo izvesti praksu.

Kako ocjenjuješ stanje kroatistike i slavistike u Mađarskoj, jesu li one u usponu, padu, koji su najvažniji kroatistički centri?

Ja mogu govoriti samo o našem centru. Mislim da mi ovdje u Pečuhu jesmo pravi centar za kroatistiku. Mi smo nekako i predestinirani za to, jer ovdje, u ovoj južno-mađarskoj regiji ima najviše interesa za Hrvatsku i za studiranje hrvatskoga. Hrvatska nam je u susjedstvu, postoji brojna hrvatska manjina u regiji, time i zanimanje za kroatistiku postoji, i ja sam u tom pogledu optimističan, nećemo morati zatvoriti Katedru zbog nedostatka studenata.

Za mene bi najvažnija rečenica iz moga novinarskog i uredničkog zadatka bila ona koja kaže kako je pečuška kroatistika bila i ostala ona katedra koja je tijekom proteklih šest desetljeća odgajala hrvatski manjinski pedagoški kadar, a time i zaposlenici koji ovdje rade imaju veliku odgovornost i prema zajednici iz koje svi odreda i potječu. Kako se nositi sa svim tim izazovima u vremenu kada poznavanje jezika ne znači istovremeno i hrvatski nacionalni identitet?

S obzirom da su svi suradnici ovdje Hrvati iz Mađarske, pripadnici manjine, nastojat

ćemo takvo stanje očuvati i ubuduće jer zapravo osjećaj pripadnosti nacionalnoj manjini i nacionalnoj zajednici nije moguće i nije ni dobro širiti direktnim putem, verbalnom propagandom – to možeš jedino vlastitim primjerom. Ako ti vjeruješ u te vrijednosti, ako vjeruješ u to da je postojanje jedne manjinske zajednice i kulture vrijednost, onda to zrači iz tebe, a to studenti i vide i osjećaju.

Zahtjevi visokoškolskih ustanova jasni su, zna se što se očekuje od djelatnika, što moraju producirati kako bi mogli napredovati i ostati na Sveučilištu.

U ovom pogledu zahtjevi i očekivanja u Mađarskoj čak su stroži od prakse većine europskih zemalja, pa i Hrvatske, jer osim po svijetu priznatoga doktorskog (PhD) stupnja koji sam stekao već prije deset godina, ovdje treba svladati i neke druge prepreke. Trenutno radim na stjecanju titule doktora Mađarske akademije znanosti, to je mađarska specifičnost, toga naslova u Hrvatskoj (pa ni na Zapadu) nema. Službeno to nije ni znanstveni stupanj, nego počasna titula koja se brani pred Akademijinim odborom, treba napisati publikaciju, knjigu, može to biti i znanstvena sinteza, ne mora biti monografija, ali urađena uz uporabu sve znanstvene aparature. Ja to želim napraviti iz povijesnih znanosti. Mislim ta titula nije samo meni važna, nego je i Katedri potrebna osoba koja je posjeduje, jer kada se akreditira struka, onda se i to uzima u obzir. Akreditacije su stalni procesi. Svake pete godine treba ponovno zahtijevati pokretanje studija. Onda se pogleda stručna i ina personalna situacija na Katedrama.

Kako mađarski povjesničari doživljavaju tebe kao povjesničara, Hrvata iz Mađarske? Teško je bilo što pretpostaviti u toj zatvorenoj i snažnoj mađarskoj povijesnoj historiografiji koja ima jaki nacionalni element? Kako se danas mađarski povjesničari odnose prema hrvatskoj nacionalnoj povijesti i hrvatskoj državi kao samostalnim pojmovima?

U mađarskoj povijesnoj znanosti prevladava tendencija, i to već nekoliko desetljeća, koja predstavlja izvjestan odmak od klasične nacionalističke historiografije. I baš zbog toga postoji, a to je počelo još šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća, pokazivanje većega zanimanja za povijest susjeda, tako da u Mađarskoj ima nekoliko značajnih stručnjaka koji se bave i hrvatskom poviješću. I osim Imrea Ressa, oni nisu hrvatskog porijekla iako znaju hrvatski: László Katus, Sándor Bene, Géza Pálffy, Antal Molnár, József Juhász, Árpád Hornyák, László Bíró, Szabolcs Varga, Gábor Szeberényi... Svi su oni naučili hrvatski i mogu kazati kako ima više stručnjaka za hrvatsku povijest u Mađarskoj nego stručnjaka za mađarsku povijest u Hrvatskoj, naime malo povjesničara u Hrvatskoj zna mađarski jezik.

Ti se želiš i nadalje i integrirati sa svojim znanstvenim radom u mađarsku ili u hrvatsku povijesnu znanost?

Zapravo, svojim radovima želim sudjelovati i u jednoj i u drugoj. Publiciram i u Mađarskoj i u Hrvatskoj, i mislim da sam u tome uspješan, imam mogućnosti za publiciranje i u jednoj i u drugoj državi, pa na taj način moji su radovi dio i jedne i druge historiografije.

Jedan kroatist se također može na taj način baviti znanstvenim radom?

Mislim da može. Ali ako si kroatist, lakše je publicirati na hrvatskome, a to je i tako zbog naravi struke, ali se mogu kroatističke teme objavljivati i na mađarskom jeziku jer i za to postoji zanimanje javnosti. Uočljiv je i znanstveni interes u užem smislu riječi. Nažalost, opća je tendencija da se mađarska javnost danas sve manje zanima za susjedne kulture i susjedne narode, više se bave zapadnim kulturama i zapadnim jezicima. Postoji i sve veći interes za neke azijske jezike i kulture, a baš susjedi u tom smislu ne kotiraju visoko. Veći je interes bio šezdesetih i sedamdesetih godina za susjede u Mađarskoj. Ali to želimo mijenjati.

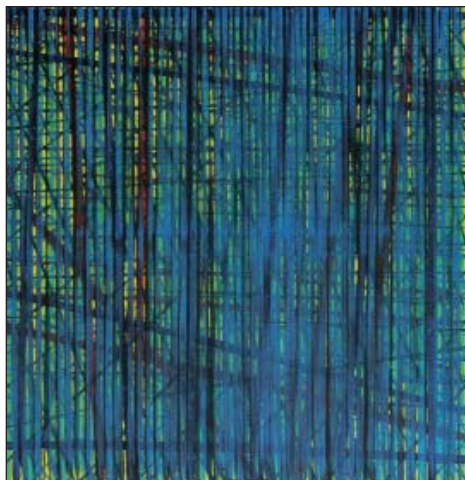
Kada se govori o znanosti i o isplativosti znanosti, vjerojatno je cilj kroatistike u Pečuhu i stvaranje podmlatka. Ja tako vidim da toga danas i nema previše. Na čemu vi želite bazirati svoj podmladak, na svojim studentima, na mladima koji bi studirali u matičnoj domovini i vraćali se? Vjerojatno se promišlja o tome, jer već dvoje vaših djelatnika je u mirovini, a dvoje se bliži pedesetima. Može se dogoditi da nastane praznina koja bi imala teške posljedice?

Nadam se kako do toga ipak neće doći. Imamo u vidu i naše bivše studente i mlade stručnjake jer ima kroatista u Mađarskoj. Najveći je problem ako oni nisu u znanstvenom zvanju, nego rade drugdje, primjerice u školi ili bilo gdje drugdje, jer njima uz posao drugoga karaktera nije lako, mislim na istraživanje, objavljivanje, publiciranje. Otkada sam ovdje, stalan je problem da nemamo nove statuse. Ovdje će moći doći mladi stručnjaci tek onda kada starije kolege odu. To je ozbiljna teškoća za nas, jer kod velikih katedara ima podmlatka, oni imaju statuse za asistente... S druge strane mogući odlazak starijih kolega također je губитак za Katedru. To je velik hendikep za nas, a problem je i čitave mađarske znanosti što ne postoji institucija znanstvenih novaka (što je dobro uođdan sustav na Zapadu, ali se već godinama uspješno primjenjuje i u Hrvatskoj). Zapošljavanje znanstvenih novaka pruža priliku za upoznavanje, ali i izobrazbu budućega potencijalnog znanstvenog kadra.

Mi u ovakvoj situaciji zapravo trebamo primiti gotove ljude s doktoratom, ali je pitanje tko ih stvara.

Suvremeni hrvatski crtež u Budimpešti

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske ovim izložbenim projektom nastavlja predstavljanje dijela hrvatskih umjetničkih postignuća, otvarajući nove prostore i za kulturnu razmjenu i obogaćenje kulturnih programa zemalja članica i zemalja buduće Europske Unije te izvaneuropskih država.

Hamo Čavrk: Plavi dan

Na budimpeštanskoj Akademiji likovnih umjetnosti 16. travnja otvorena je izložba naslova „Suvremeni hrvatski crtež”. Posrijedi je projekt Ministarstva kulture Republike Hrvatske, reprezentacija i panoramska izložba suvremenoga hrvatskog crteža, poradi predstavljanja hrvatskih umjetnika različitih poetika, naraštaja i regija koji su svoj umjetnički izričaj pronašli upravo u toj likovnoj disciplini. Po izboru povjesničara umjetnosti, akademika Tonka Maroevića i Ministarstva kulture Republike Hrvatske, šezdeset je umjetnika predstavljeno s po dva umjetnička uratka, a u 2007. godini izložba je proširena i obuhvaća 70 umjetnika odnosno 140 crteža. Izložbu prati i zajednički katalog, s reprodukcijama složenim u tematske cjeline.

Izložbu je svečano otvorio gospodin Zvonko Bojčić, ravnatelj Arheološkog muzeja u Osijeku, u ime mr. sc. Bože Biškupića, ministra kulture Republike Hrvatske. On je prenosio najdublje misli i poruku ministra kulture, koji želi nastavljati kreativnu neprekidnost, odnosno da što više država, što više ljudi se upoznaju s hrvatskom suvremenom kulturom. Pritom je zahvalio i dekanu prof. Slavomiru Drinkoviću, akademiku Maroeviću i rektoru Frigyesu Kőnigü, te veleposlaniku i djelatnicima Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti na organiziranju izložbe. O izložbi su govorili Frigyes Kőnig, rektor Sveučilišta likovnih umjetnosti u Budimpešti, i Slavomir Drinković, dekan zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti. U svom obraćanju osvrnuli su se na suradnju dviju akademija, koja je započeta lani te se uspješno nastavlja. U odsustvu gospodina Ivana Bandića, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti, otpravnik poslova Davor Pomykalo pozdravio je sve prisutne.

„Od crteža sve započinje. Svako likovno djelo, bez obzira na medij izvođenja, svoju prvu kušnju i provjeru zadobiva u crtačkoj disciplini, najčešće u primarnim odnosima crnine (grafita, ugljena, tuša) i bjeline (papira). Bilo da je riječ o slici, kipu ili čak o građevini, bilo da je riječ o instalaciji, videu ili čak konceptualnoj sugestiji, ishodišna kreativna umotvorina uglavnom bira oblik crteža (maka kao skicu, zabilješku, podsjećanje). Nisu slučajno stari renesansni pisci sve vidove plastičkog i figurativnog djelovanja nazivali „le arti del disegno“ (umijećem, umjetnošću crtanja) jer doista – od portretiranja do modeliranja, od dekoriranja do komponiranja, od mimezisa do dizajna – svi likovni izrazi imaju u temeljima i crtačku dionicu.

Naravno, nisu svi crtački uložci podjednako kreativni ili podjednako osobno obilježeni, ne samo stoga što su poneki nužno odveć općeniti, tek nabačeni, namjerno nedovršeni.

Jezgrovitost, sažetost i opuštenost linije ne priječe prave umjetnike da se uspješno izraze i najškrtijim, najjednostavnijim, najpriručnijim sredstvima. Ali crtež kao autonomna disciplina, kao samostalna tvorevina, kao djelo namijenjeno pokazivanju i izlaganju, može opravdano konkurirati svim ostalim načinima likovnoga govora. Dapače, jedino crtež čuva svježinu i čistoću prvotnog viđenja, izravnost i prisnost gestualnog reagiranja, on u najvećoj mogućoj mjeri djeluje kao seizmogram osjetljivosti i doživljaja.

U hrvatskoj je umjetnosti već duboka, stoljetna tradicija njegovanja crtačke vještine i poticanja specifičnih načina prikazivanja, od ateljea do salona, od knjige do muzeja. Nećemo kazati da raspoložemo antologijom crteža od srednjovjekovlja do danas, ali možemo spomenuti dvenu kaligrafsku i grafičko-linearnu baštinu latiničkih i glagoljaških kodeksa i inkunabula. Od romaničkog i gotičkog crtanja iluminacija i minijatura vodi put do velikoga majstora renesansno-manirističke minijature Jurja Julija Klovića (Giulio Clovio de Croatia, 1498–1578).

Suvremeni hrvatski crtež svjesno i ponosno nasljeđuje domete uglednih predaka, ali se jednako tako otvara i izazovima novih aktualnih, pa i trendovskih tendencija. Ni uza znatno veći opseg izložaka ne bi bilo moguće predstaviti čitav raspon estetskih i poetičkih opredjeljenja, a mnoge snažne umjetničke pojave i ne staju u okvir ovako osmišljene panoramske manifestacije. Ipak iz okupljene građe, prikladne za univerzalnu difuziju i komunikaciju, dade se razabrati raznovrsnost i pluralizam stilskih opcija odnosno činjenica da se kroz medij crteža

u našoj sredini ravnopravno očituju nastavljajući nekih regionalnih i nacionalnih usmjerenja te zagovornici izrazito univerzalnih likovnih idioma.

Hrvatski kulturni prostor sam je po sebi već zanimljiva mješavina zemljopisnih i civilizacijskih slojeva. S jedne strane obilježen mediteranizmom, a time i nekim sastavnicama grčko-rimskog savršenstva, s druge strane srednjoeuropskim ozračjem, dakle i utjecajima germanskoga kruga (odnosno zračenjem kakvo je karakteriziralo nekadašnju austro-ugarsku „zajednicu naroda”, no nije zanemariva ni slavenska ukorijenjenost, to jest okrenutost također prema istoku, s talozima bizantskih i islamskih tekovina. Dakle zanimljivost ozračja morala jest djelovati poticajno na život izraza, pa se lako prepoznaju neki umjetnici po svojim pomorskim ili sunčanim nadahnućima, kao što se neki drugi pak odlikuju kontinentalnim, panonskim ili dinarskim ishodištima”- piše uz izložbu povjesničar umjetnosti Tonko Maroević.

Bea Letenyei

Josip Zanki: Cvjetovi s patuljcima

Trenutak za pjesmu

Ivan Huljev:

Tu iza ugla

Tu iza ugla
postoji jedan kamen
s imenom
jednog susreta
i jednog ljeta.
Samo mi spominjemo
toplino naših usana
i ljubav jednu,
veliku ljubav.
Tu iza ugla
iza zida sjećanja,
pauk jedan
plete staze svoje
oko imena mog,
tu iza ugla
na kamenom zidu,
na kamenom zidu...

Dodjela županijskih nagradov u Vépu

Spomin-plaketa Augustina Pavla dr. Žužani Meršić

U naselju Vép je Samouprava Željezne županije pozvala na svečevanje prilikom nacionalnoga svetka 15. marcijuša. Ovom prilikom su zaslužnim osobam dodijeljena i županijska odličja. Svako ljeto pri ovoj svečanosti se uručuju i Spomin-plakete Augustina Pavla za one pripadnike i zajednice narodnosnih grup ki žive na tlu Željezne županije, i svojim djelovanjem doprinose sačuvanju narodnosne kulture ali mnogo ljet djeluju na području narodnosnoga obrazovanja, istraživanja. Ljetos je med Gradišćanskimi Hrvati ovo odličje mogla prikzeti dr. Žužana Meršić, docentica sambotelskoga fakulteta. Profesoricica je već od jednoga desetljeća zaposlena na Odsjeku za kroatistiku,

unutar Instituta za slavensku filologiju u Sveučilišnom središću Savaria. Rodjena Židanka je diplomirala na Visokoj školi u Petocrikvi, i začela je djelati u četarskoj osnovnoj školi, potom je zašla na sambotelsku Visoku školu. Kratko vrime je bila i nadzornica hrvatskoga jezika u Gradišću, jedna je od osnivačic sambotelske Katedre za hrvatski jezik i književnost, a isto tako i Hrvatskoga kluba u dotičnom gradu. Svojimi istraživanji o Gradišćanski Hrvati se je predstavila na brojni znanstveni skupi, ne samo u našoj državi nek i izvan zemalj. Toponomastika (bavi se imeni naselja, zemljopisnimi nazivi) i onomastika (imenoslovlje) su joj obljudljena područja za istraživanje. Na ovu

temu je obranila svoje doktorsko djelo (PhD) „summa cum laude“ u Budimpešti 2007. ljeta. Svojim znanjem pokazuje put i studentom, budućim učiteljem, ali i profesorom kroatistike ter slavistike. Dosada joj je istaknuto i precizno djelo priznato direktorskom pohvalom (2000), a lani, pohvalom prorektora Sveučilišnoga središća Savaria, prof. dr. Karla Gadanjija. -th-

Priznanje dr. Ladislavu Miškolciju

Povodom 15. ožujka, odnosno 160. obljetnice Mađarske revolucije i oslobodilačke borbe, diljem Republike Mađarske održavane su spomen-svečanosti na kojima su najistaknutijim djelatnicima na društveno-političkim, gospodarskim, kulturno-prosvjetnim poljima dodjeljivana zaslužena priznanja i nagrade. Tako je među brojnim djelatnicima Fejerske županije, u Svečanoj dvorani Stolnog Biograda (Székesfehérvár) predsjednica Skupštine dr. Ibolya Balogh uručila županijsku Nagradu „Sándor Wekerle“ bivšem predsjedniku Izbornog odbora i sadašnjem predsjedniku Hrvatske manjinske samouprave u Dunaújvárosu dr. Ladislavu Miškolciju.

Kako je pred preuzimanje diplome u laudaciji istaknuto, dr. Ladislav Miškolci rođen je u Subotici 1930. godine. Podrijetlom je iz mađarsko-hrvatske obitelji. Njihova se obitelj 1945. godine iz Subotice seli u pograničnu Kelebiju, koja je tada pripadala Jugoslaviji. Srednju školu je završio u Makovu, ali oko njegova daljnjeg školovanja nastale su ozbiljne poteškoće, naime zbog 1948. objavljene rezolucije INFORMBIRO-a obitelj je postala nepoćudnom. Nakon toga razdoblja obitelj se seli u današnji Dunaújváros. Visoko školovanje završava u Miškolcu, gdje 1962. godine stječe diplomu metalurgijskog inženjera; 1988. godine doktorira iz svoje struke.

Godine 1977. bio je među osnivačima Južnoslavenskoga kluba u Dunaújvárosu; izabran je za voditelja Kluba. Aktivno sudjeluje u organiziranju programa i priredaba omiljenih u hrvatskoj zajednici toga grada.

Na njegov poticaj 2002. godine u Dunaújvárosu je utemeljena Hrvatska manjinska samouprava, čiji ga članovi biraju za predsjednika, a tu dužnost obnaša i danas.

Redovito organizira posjete nacionalnim parkovima i povijesnim znamenitostima u Hrvatskoj, pokretač je tečaja hrvatskoga jezika. Svake godine organizira i Dan manjina, izložbe hrvatskih umjetnika, književne večeri i hrvatske plesanice.

Dr. Ladislav Miškolci već više od 30. godina vodi i organizira razne kulturne sadržaje kako bi i pripadnici većinskog naroda upoznali i prihvatili kulturu hrvatske zajednice. U ime uredništva Hrvatskoga glasnika slavljenu srdačno čestitamo te mu u daljnjem životu želimo dobro zdravlje i mnogo uspjeha u radu.

m. dekić

Bogatstvo...

Školari Velike Narde s farnikom Józsefom Schápyem, na sredini, 1910. ljeta
Slika iz arhiva dr. Šandora Horvata

U suorganizaciji Udruge „Lijepa naša”, Agencije za odgoj i obrazovanje te Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, u Trogiru je između 12. i 14. ožujka priređen tradicionalni državni i svehrvatski Ekološki kviz „Lijepa naša” 2009. Na ekološkome kvizu ravnopravno sudjeluju, s učenicima iz Hrvatske, i učenici iz Federacije BiH, te Vojvodine, a kao gosti od samog početka odazivaju se učenici i nastavnici hrvatskih škola iz susjednih i bližih zemalja u kojima Hrvati predstavljaju etničku zajednicu.

Kad je riječ o školama izvan Hrvatske, možda i nije ekologija u prvome planu – naglasio je Ante Kutle, predsjednik Državnog povjerenstva Udruge „Lijepa naša”, nego više naša želja da se hrvatska djeca iz Hrvatske i izvan granica Republike Hrvatske međusobno susreću, povezuju, razgovaraju, razmjenjuju iskustva, druže se. Naša je želja da se hrvatska djeca iz Mađarske, iz Vojvodine ili iz bilo koje države ne asimiliraju, nego da budu svjesni svojih korijena, kako bi nacionalna, jezična i ostala samosvijest kod njih zaživjela, da sutra dođu ovamo nastaviti svoje školovanje, studirati pa, dao Bog, i zaposliti se, zasnovati svoju obitelj.

Ove godine, prvi put, odlučili su dokazati svoje znanje na ekološkome kvizu i učenici budimpeštanske Hrvatske škole, njih šestoro: Petra Beloberk, Anita Dvorzak, Danijel Čičak, učenici 7. razreda, te Marijan Boržak, Nerina Petrevszky i Marko Kovač, učenici 8. razreda. Prohladno, ali ipak sunčano vrijeme dočekalo je izaslanstvo HOŠIG-a na čelu s ravnateljicom škole Anicom Petreš Németh u Trogiru, a i ostale sudionike natjecanja, ukupno oko 400 osoba koji su se okupili u Hotelu Medena, u ribarskom selcu Seget Donji, odmah do Trogira, gdje se nakon svečanog otvorenja natjecanja, kratkog kulturno-zabavnog programa odmah prionulo na rad. Ali tko i kako se natjecao? U Trogiru su se našle pobjedničke družine sa županijskih, odnosno školskih natjecanja koje su prethodile državnom i svehrvatskom natjecanju: ukupno družine 64 škole, 37 osnovnih i 27 srednjih škola. Svaku su družinu predstavljala četiri učenika, i to po jedan učenik od 5. do 8. razreda za osnovne škole, te po jedan učenik od I. do IV. razreda za srednje škole.

To je jedino višepredmetno natjecanje u Hrvatskoj, rekao nam je Ante Kutle. Obuhvaća pet nastavnih predmeta, a to su priroda, biologija, kemija, geografija, vjeronauk. Kviz se sastoji zapravo od tri dijela: kao prvo, prikazi teme u Power Pointu pod motom „Istražili smo – uradili smo – predložimo“, kada učenici ukratko predstavljaju područje iz kojeg je rad napravljen. Može to biti uređivanje okoliša, naponi za očuvanje biološke raznolikosti, uređivanje spomenika kulture nacionalnog i mjesnog značenja, ekološke katastrofe, dakle opisuju uočene probleme u svome mjestu, postavljaju cilj rada i nešto pokušaju

učiniti radi toga, odnosno predlažu ili svojoj mjesnoj ili široj društvenoj zajednici što bi trebalo napraviti na rješavanju uočenoga problema. Zatim slijedi pismeni dio natjecanja i na kraju usmeni na kojem međutim sudjeluje već samo prvih pet družina osnovnih odnosno srednjih škola.

S kakvim su uspjehom sudjelovali učenici HOŠIG-a na ekološkome kvizu? Naš se prikaz sastojao od tri dijela – kaže nam Marko Kovač učenik 8. razreda – jer smo prvi put sudjelovali na natjecanju. Ukratko smo prikazali etničke skupine Hrvata u Mađarskoj, predstavili našu školu i, što je najvažnije, kako naša škola želi postati ekoškolom.

Doista, kako HOŠIG želi postati ekoškolom? Zanimalo me.

Već svjesno radimo na tome – nastavio je Marko – u našoj školi selektivno skupljamo otpad, po hodnicima su izvješeni i informativni panoi o otpadu, vrstama otpada, njihovu značenju i iskorištavanju. Zatim skupljamo papir zajedno s roditeljskom zajednicom, sudjelujemo na raznim akcijama zelenih, a naši profesori drže i predavanja o ekologiji, čak od vrtića do gimnazije.

I zamislite, prikazivanje nam je jako dobro uspjelo – upada nam u riječ Marijan Boržak, učenik 8. razreda – od ukupnih 30 bodova dobili smo 28, što znači da smo postigli drugo mjesto. Jednostavno nismo mogli ni shvatiti da smo uspjeli toliko bodova skupiti! Čak su pohvalili i naše zelene majice s natpisom naše škole koje smo za tu prigodu dali napraviti.

Upravo je tako bilo – nato će Marko – iako smo na početku imali tremu, valjda i stoga što smo bili zadnji u našoj skupini, i tek smo u 8 sati navečer došli na red. No kad smo izašli pred prosudbeni odbor, uzbuđenju više ni traga, pa smo dobro uradili zadaću. Slavili smo u sobi, bili smo jako sretni i cijeli Trogir je čuo naš glas!

Očito je družina budimpeštanske Hrvatske škole svojim predstavljanjem ostavila dobar dojam na članove prosudbenog odbora, međutim rezultati pismenog dijela natjecanja

već nisu u tolikoj mjeri oduševili učenike koji su bili pomalo i razočarani. Pismeni test, nažalost, nije nam baš najbolje uspio, štoviše – priznaje Nerina Petrevszky, učenica 8. razreda – bila su jako teška pitanja, pogotovo iz kemije, koja smo jedva i razumjeli, a kamoli znali odgovoriti na njih. U Hrvatskoj je potpuno drugi nastavni program nego kod nas, ne učimo iste stvari. Ali je to ipak bilo veliko iskustvo za nas i pouka kako ubuduće trebamo još više učiti i bolje se pripremiti.

Znali smo unaprijed da na pismenom nemamo baš velike šanse, ali i unatoč slabijem rezultatu mi smo ipak zadovoljni. Odradili smo kako smo znali, a iduće godine bit će bolje! – dodao je Marko. Mislim, samo natjecanje dalo nam je poticaj i za prihvaćanje novih izazova. A što je najvažnije, čuli smo hrvatsku riječ, vježbali smo mnogo jezik, konačno stoga smo i došli u Hrvatsku. Drugi dan navečer na svečanom zatvaranju natjecanja svim učenicima uručene su pohvalnice, a njihovim voditeljima zahvalnice. Po tri prvoplasirane družine osnovnih i srednjih škola dobile su odgovarajuća priznanja, a uz to su nagrađene petodnevnim boravkom u NP „Risnjak”, što im je i ove godine omogućila Hrvatska turistička zajednica.

Sudionici natjecanja, naravno, imali su prigodu pogledati i Trogir, grad pod zaštitom UNESCO-a. Labirinti uskih srednjovjekovnih ulica, renesansni glavni trg s Palačom Grada i Katedralom Sv. Lovre, renesansne i romaničke kuće, palače, galerije i kafići oduševili su mladež. U Muzeju grada HOŠIG-ovi učenici pak mogli su vidjeti i djela kipara Ivana Duknovića, i tako se podsjetiti malo i zajedničkih hrvatsko-mađarskih stoljetnih povijesnih veza, naime Duknović je radio kao kipar i u dvoru znamenitog ugarskog kralja Matije. HOŠIG-ova družina je s puno lijepih doživljaja krenula doma u nadi povratka iduće godine i ponovnog sudjelovanja na Ekološkome kvizu „Lijepa naša”.

Ana Gojtan

USKRSNA RADIONICA – IZRADI SAM

Uskoro stižemo do Uskrsa. Zacijelo se svi pripremate s nečim da u kući bude blagdanski ugođaj. Evo nekoliko zamisli čime možete ukasiti uskrsni stol ili može vam poslužiti i kao poklon.

Čupavi pilići

Nekoliko žutih čupavih pilića pomoći će vam da lijepo ukasite stol.

Pilići će osobito lijepo izgledati u košari ili zdjeli s različito obojenim jajima! Možete staviti i nekoliko grančica u vazuu, a zatim zakvačiti piliće da vise.

Potrebno je: dvije pufne (manju i veću) od žute ili neke druge boje, sitnije perje (ako imaš žuto, ako ne, dobro je poprskati bijelo perje s malo žute boje), ljepilo, komad narančastog, tvrdeg papira (možeš obojiti bijeli), biseri ili sitni gumbići (za oči); konac ili vrpca ako želiš objesiti pile na grančice, koje si stavio u vazuu.

Izradba

Prvo: zalijepi manju pufnu na veću;

drugo: isijeci trokutić od tvrdeg narančastog papira, savij ga po sredini i zalijepi kljun na manju pufnu;

treće: na većoj pufni zalijepi krila od perja (po jedno ili dva pera s obje strane), Stavi i jedno pero pozadi, kao rep;

četvrto: zalijepi dva bisera, ili sitna gumbića, kao oči;

peto: ako hoćeš pile negdje zakvačiti (npr. na grančice u vazii...), zalijepi na njega konac ili vrpca. Uskoro dolazi Uskrs, pa ti predlažem da napraviš lijepu košaru za obojana jaja, za pisanice. Košara će biti korisna i poslije blagdana – uvijek možeš da je napuniš bombonima, lizalicama, čokoladicama...

Košarice za pisanice

Osnovu košare čini tetrapak od mlijeka ili neka druga kutija. Kartonska kutija od makarona također može da bude prikladna.

Izradba

Isijeci tetrapak ili kartonsku kutiju u željenoj visini. Obloži zatim karton ukrasnim papirom za poklone, ukrasni papir zalijepi na podlogu. Presavij papir uz gornji rub i zalijepi ga cijelom dužinom.

Isijeci ručku od kartona i ukrasi je po želji. Na slici je preko kartonske ručke zalijepljena vrpca od ukrasnog papira koji je korišten za oblaganje košare. Zalijepi ručku na košaru ili je pričvrsti pribadačom.

Napravi zatim uskrsne ljiljane – isijeci lišće od žutog papira i zalijepi na sve četiri strane košare. Na sredinu lišća zalijepi papirnu košaricu za bombice. Kad je gotovo, napuni je uskrsnim jajima ili bombonima.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Ficehaza

SANTOVO – Potkraj siječnja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu pokrenut je popodnevni tamburaški kružok koji vodi učitelj tambure Attila Csurai, djelatnik Osnovne umjetničke i glazbene škole "Danubia" iz Baje. U tamburaški tečaj, koji se održava četvrtkom od 13 do 18 sati, prijavljeno je čak 25 učenika od prvog do osmog razreda. Podučavanje tambure četvrtkom odvija se u pet skupina, a polaznici tamburaške škole svaki dan redovito vježbaju. Na slici jedna od skupina, lijevo učenici 2. razreda, u sredini mladi učitelj tambure Attila Csurai, i jedan učenik 6. razreda.

Ivica u školi

Izlazi mali Ivica na ploču odgovarati. Pita ga profesor:

– Reci mi, koliko je dva plus dva?

Ivica šuti. Nakon nekog vremena profesor postavlja drugo pitanje:

– Ajde, reci mi koliko je jedan plus jedan.

Ivica opet šuti. Profesor je već živčan, te se pokušava smiriti sljedećim pitanjem:

– Dobro, reci nam onda tko je otkrio Ameriku.

Ivica ni da bekne. Profesor se crveni, nervoza dostiže vrhunac, te se profesor izdere:

– KRISTOFER KOLUMBOOOOO!!!!!!

Ivica mrtav-hladan odlazi na mjesto.

– Heeej, čekaj, stani, kamo ćeš, kuda si krenuo – pita ga uznevjereno profesor?

– Pa, prozvali ste drugoga.

Vic tjedna

Pita učiteljica Ivicu:

– Ivice, kako se na hrvatskom kaže Görögország?

– Grčka.

– A kako se kaže Törökország?

– Trčka.

Smotra hrvatskih dječjih dramskih, lutkarskih i literarnih družina

U pečuškom Školskom centru Miroslava Krležu 8. travnja s početkom u 10 sati bit će priređena Smotra hrvatskih dječjih dramskih, lutkarskih i literarnih družina.

Smotru otvara Tamburaški dječji sastav i pjevački zbor Školskog centra Miroslava Krležu te draškovečka Osnovna škola kazališnom predstavom Kraljevska zapovijed, autora G. Viteza.

Na Smotru su se prijavile ustanove s ovim naslovima:

Osnovna škola iz Martinaca: Šeferović-Bo-

sak – Kamo ide naše smeće; Hrvatska škola iz Santova: Poklon; Obrazovni centar „N. Zrinski” iz Kerestura: Anica Jauk – Priroda; Osnovna škola iz Petrovoga Sela: Anton Leopold – Jurko kani doktor bit; HOŠIG iz Budimpešte: Antun Karagić – Katica (ulomci); Školski centar Miroslava Krležu iz Pečuha: Norma Šermen – Nevidljivi Leonard te Učenički dom Školskog centra Miroslava Krležu – Pingvini.

Članovi Ocjenjivačkog suda jesu Janja Prodan, Eva Polgar i Slaven Vidaković.

„Oj, Baranjo, zelena livado“

„Oj, Baranjo, zelena livado“ naslov je CD-izdanja koje je izašlo u nakladi Croatiace, a sadrži 25 godina rada Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoae iz Pečuha. Zbor je utemeljen 1982. godine, a njegov dugogodišnji voditelj, sve do smrti, bio je učitelj Ladislav Matušek, a danas zbor vodi Márta Sándorka Rohonci. Tijekom 25 godina postojanja zbor je izdao dvije kazete, s izvornim narodnim, odnosno s crkvenim pjesmama («Raspjevani baranjski Hrvati», i «Lijepa si, lijepa»), a nazočni su i na dva CD-izdanja («Svi svatovi veselo pjevaju» i «Táncház-Népzene»). Samostalni CD ostvaren je u suradnji Ženskoga pjevačkog zbora i Orkestra Vizin uz pokroviteljstvo Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae. Na CD-u nalazimo 19 pjesama okupljenih oko pet tematskih ciklusa: „Oj, Baranjo, alaj si nam divna“ (šest pjesma iz Baranje), „Il' na moru il' na kraju“, (dvije dalmatinske pjesme), „Al' je l'jepo u našime kraju“, (pet pjesama iz Baranje) „Podravino moja mila“ (tri pjesme iz Podravine) i „Tamburaši, tambure vam vaše“ (tri pjesme iz Baranje). CD se može naručiti kod Poduzeća za izdavačku i informativnu djelatnost Croatia, putem e-maila: croatica@croatica.hu ili telefonom: 06/1/269 2811. Promocija CD-izdanja Ženskog pjevačkog zbora „August Šenoa“ „Oj, Baranjo, zelena livado“ bit će upriličena 14. travnja (utorak) 2009. u pečuškoj Dominikanskoj kući (Színház tér 2.) s početkom u 19 sati. U programu uza zbor sudjeluje i orkestar Vizin. Cijena ulaznica: 500Ft/za odrasle; 300Ft/za djecu, studente.

GRADIŠĆE – Prošloga petka bi bila održana generalna sjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, no pozivu nije se odazvao dovoljan broj zastupnikov. U manjkanju kvoruma (umjesto 19 ljudi su došli samo 14 poslaniki iz gradišćanskih sel), predsjednica DGMU-a Marija Pilšić je ponovo skupazvala skupšćinu, i to 18. aprila, subotu, u 18 uri, s istim dnevnim redom kot prlje, takaj u undanski restoran Koli.

Unda ovo ljeto svečuje s folklorai „Veseli Gradišćanci“

Od vazmene nedilje do 18. oktobra

„Veseli Gradišćanci“ ljetos svečuju 35. obljetnicu postojanja

Štefan Kolosar, predsjednik undanske Hrvatske manjinske samouprave i peljač domaćih folkloraišev

Teško bi mogli govoriti o Undi prez nje folklorne grupe „Veseli Gradišćanci“, ili o „Veseli Gradišćanci“ prez Unde, pokidob je to jedna velika sloznost, početo od Undanskoga hrvatskoga društva, Hrvatske manjinske samouprave, a i Kulturno-umjetničkoga društva. Na čelu svih tih društav, organizacijov svenek se najde Štefan Kolosar, koga jednostavno nije moguće izostaviti kad već hoćemo nešto doznati o kulturni i društveni zgoditki ovoga naselja. Unda je i po tom glasovita da u ovom selu još svenek živi stara navada da na vazmenu nedilju ujutro u četiri ura idu Boga iskati. Tako će biti i 12. aprila, kako nam je povidao Štefan Kolosar, cijela priredba počinja s mašom, onda na cimiteru se važge oganj, a zatim će se otpriti u kulturnom domu ujutro u pol šestoj Vazmena izložba s grafikami iz Cerića.

„Dobili smo lipe slike, grafike od župnika iz Cerića i zato smo si mislili da te slike ke pokažu Jezusa raspetoga predstavljamo našim ljudem, uprav na ov svetak. Redimo se s jilom i pilom, i svaki ki je bar što dobio za dar, svejedno da li je to slika, kakovo dugovanje, rado ćemo izložiti, kot i slavonske narodne nošnje“ – je dodao glavni organizator Štefan Kolosar. Ako se pak spomene slavonsko naselje Cerić, mora se reći da su Undanci ljeta dugo jur u stalnom kontaktu i prijateljstvu s timi Hrvati kim je za vrime Domovinskoga boja u cjelini srušeno selo. U novozidanju tamošnje crikve su pinezno potpomagali i Gradišćanski Hrvati iz Ugarske, na inicijativu Štefana Kolosara. Vazmeni folklorni festival ovput neće biti održan,

pokidob i „Veseli Gradišćanci“ moraju šparati na svoj veliki jubilej koji će biti priredjen 18. oktobra, nedilju. Tom prilikom Undanci će svečevati 35. obljetnicu postojanja i po planu će se predstaviti i s novimi koreografijami. Prošloga vikenda je Alen Šušković iz Lada zavježbao s Undanci bunjevačke plese, a originalne nošnje su jur lani kupljene. Ako stane u vrime, rado bi si naučili za jubilej još jedan gradišćanski tanac, ali su zaista u vrimenskom stisku pokidob, kako je rekao njev peljač, svaki vikend sve do Božića imaju kakovu priredbu, ako ne nastupe, onda drugih društvenih zbivanj. Predvidjeno je jedno zajedničko putovanje HKD-a Četarci i KUD-a „Veseli Gradišćanci“ pokidob četarski junaki pomažu i undanskim folkloraišem, a undanski tamburaši znaju pratiti Četarce, u manjkanju prisičkih muzičarov, i tako je velika šansa za zajedničko gostovanje u Mohaču. Sudeći po predvidjeni programi, negativni predznaki svitske gospodarstvene krize preveć još ne tangiraju ovo malo gradišćansko selo, po Kolosarovi riči i zato ne jer „do ovoga vrimena hvala Bogu smo napisali dosta naticanj i mislim da ćemo ča i dobiti, tako se svenek more ča organizirati. Mi smo već pogostili i petroviske igrokazače, po Vazmi čekamo židanske kazalištarce, dojtji čedu nam i Mohačani i cijelo ljeto smo puni s programi. Ne treba svenek za novcem gledati, ide to i prez pinez, ako skupa djelamo na boljtitku hrvatske zajednice, i svi mješćani, a i lokalne ter županjske hrvatske samouprave ter organizacije.“

-Tiho-

Korizmena misa u Kukinju

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave sela Kukinja, u mjesnoj crkvi Svete Ane, koja ove godine slavi 20. obljetnicu završetka izgradnje i posvećenja, priređena je sveta misa na hrvatskom jeziku korizmenoga karaktera i korizmeni koncert uza sudjelovanje crkvenoga pjevačkog zbora iz Harkanja, i crkvenoga pjevačkog zbora iz Kukinja. Korizmenoj misi, koju je služio velečasni Attila Bognár iz Sajke, uz orguljašku pratnju Emila Magyara, jednako tako i korizmenom koncertu sudjelovali su i generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, treća konzulica za kulturu, obrazovanje i znanost Katja Bakija te predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp.

Kako reče velečasni Bognár u svojoj propovijedi, Uskrs je blagdan svih blagdana, a korizma je vrijeme pripreme. Život vjernika usmjeren je prema vječnome cilju, a vječni je cilj Isus Krist, sve ono što je usmjereno prema Uskrsu, daje čovjeku sigurnost. Postavljamo si mnogobrojna pitanja u životu i želimo ići

prema naprijed u svjetlost, a Isus Krist je rekao: Tko me slijedi, bit će radostan i sretan čovjek. Naš životni hod i hodočašće prema vječnome cilju treba da bude u znaku sreće i radosti pripadanja spasitelju Isusu Kristu.

Zaustavljamo se i zagledamo u sebe, naš je cilj biti bolji i bolji. Krist ne traži da mi neumorno kazujemo za sebe da smo grešnici. On nam kazuje da nas voli i zato smo mi radosni jer njegova božja ljubav u nekom smislu nama je poticaj za otvorenost prema Bogu i drugim ljudima, rekao je između ostalog u svojoj propovijedi velečasni Bognár.

bpb

BUDIMPEŠTA – U sjedištu samouprave Srba u Mađarskoj, na poticaj njezina predsjednika Ljubomira Aleksova, 18. ožujka sastali su se predsjednici manjinskih državnih samouprava kako bi zauzeli zajednički stav glede nedavne odluke ministra obrazovanja i kulture o izradbi koncepcije oko preuzimanja brige sa strane države za određeni tip mjesnih škola i njihovo stavljanje pod nadzor Ministarstva obrazovanja i kulture od 2011. godine. Ured HDS-a je još prije nekoliko tjedana uputio pismo ministru svojevrsan podsjetnik neka se razmotri mogućnost da se i škole nacionalnih i etničkih manjina uvrste u taj tip državne skrbi. Naime ako država ima tu namjeru i ideju opstanka malih škola, onda u tu kategoriju neka uvrsti i manjinske ustanove, naglašava predsjednik HDS-a Mišo Hepp dodajući kako su manjinske ustanove doista na rubu i u znatno težoj situaciji od ostalih škola jer ih odlikuje mali broj učenika, te rastrkanost manjinskih zajednica, a očito je kako je sasvim pogubno integriranje malih škola u kojima se odvija nastava na jeziku manjina u velika mađarska središta. Rješenje bi odista moglo biti kada bi država preuzela na sebe jamstva kako će i takve, dakle manjinske škole, opstati i biti financirane, ma se dogodilo bilo što. O tome se raspravljalo na spomenutom sastanku, a hrvatskoj inicijativi pridružili su se i politički predstavnici ostalih manjina poradi zauzimanja jedinstvenoga stava po tom pitanju svih manjinskih zajednica u Mađarskoj i upućivanja preporuke nadležnome ministru. Sudionici skupa iznijeli su svoja viđenja glede preuzimanja manjinskih škola, pa se razvila rasprava oko nedostatnog financiranja manjinskih ustanova, a i smanjenja manjinskih normativa. Naime početkom 2009. godine Vlada je restriktivno smanjila stavke potpore namijenjene manjinskim zajednicama u Mađarskoj, što je osobito pogodilo Javnu zakladu za nacionalne i etničke manjine putem koje se, uz ostalo, financiraju i manjinski listovi, tjednici. Umjesto 500 milijuna forinti u prošloj godini, ove godine Zaklada raspolaže sa sto milijuna manje. Na sastanku je izražen prosvjed protiv takve politike. Predloženo je da se krene u akciju i da se, ako treba, sazove i međunarodna konferencija za tisak.

ČEPREG – Na Macicnu nedilju će se služiti hrvatska maša i u ovom gradu, u mjesnoj crkvi Sv. Katarine, početo od 18 uri. Mašu celebrira židanski farnik Štefan Dumović, a crkveni zbor iz Prisike će jačiti Muku Kristuševu. Zatim slijedi prošecija s macicami oko crkve.

Skupščina Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva u Šenkovcu

Visoka priznanja petroviskim prijateljima

Ognjogasci-prijatelji iz Šenkovca, Petrovoga Sela, Slavonije i Nimške

Skoro jedno ljeto dura prijateljstvo med ognjogasci iz Šenkovca i Petrovoga Sela. Njevo četvrto spravišće je slijedilo po pozivnici 21. marcijuša, subotu, kad su petimi iz Gradišća otputovali u Šenkovec, kraj Zaprešića, koje mjesto je poznato i po kulturnoj suradnji s Bizonjci. Delegaciju su ovput činili Janoš Škrapić, bivši komandant petroviskih fajbegarov, Emil Temmel, predsjednik Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva, te Deneš Jurašić i Zoltan Geošić ki su pak prvi put pohodili Hrvatsku. S njim je putovala i novinarka, ujedno i odgovorna pešona za suradnju dvih društav Timea Horvat. U Ognjogasnom domu pod hrvatskom, ugarskom, nimškom i slovenskom zastavom je mjesno Kulturno-umjetničko društvo „Mihovil Krušlin” pozdravilo bezbroj časnih gostov, prijateljev iz cijele Hrvatske kot i izvan granic. – *Ono kaj mi imamo to je veliko srce i puno prijateljev* – je rekao Božo Djenadija gizdavo ter je dodao: – *Ako imaš puno prijateljev, onda i toliko vridiš. To je najveće bogatstvo, a sve ostalo, ognjogasne civi, auti to je i onako manje važno. Kod nas, dobrovoljnih ognjogasev, je najvažnije prijateljstvo!* Sve to je samo potvrdilo broj nazočnih jer oko sto četrdeset gostov, prijateljev, junakov ognja je mogao pozdraviti toga večera Božo Djenadija, novoizabrani predsjednik DVD-a Šenkovec, ki je ujedno i zapovjednik Ognjogasne zajednice Općine Brdovec (ka spaja devet društav iz okolišnih sel). U bogatom izvješćaju planov smo čuli kako su Šenkovčani minulo ljeto zatvorili uspješno, sve skupa su sudjelovali na dvadeset intervencija, većinom na dis-

lokacija u Dubrovačkom primorju, na poluo-toku Prevlaki i u Tisnom, na otoku Murteru. Člani DVD-a Šenkovec u minulom periodu posjetili su brojna društva širom cijele Hrvatske, a tako i prijatelje u Nimškoj FF Heusenstahmm, čiji predstavnici takaj su bili došli ovput u Šenkovec. Detaljno, ne samo u riči nek i na slika je predstavljen lanjski program, zvanaredna ognjogasna aktivnost ovoga Društva. Iz toga bi mi ipak izdvojili dogodja je na šenkovečko-petrovskoj liniji. Trećega majuša 2008. ljeta je došlo do prvoga susreta med ognjogasci u Petrovom Selu, na poziv ovdašnjega fajbegarskoga društva ko je osnovano pred 112-imi ljeti i u čijem okviru od nedavno djeluje i ženska ekipa. Pod peljanjem petroviskoga komandanta Janoša Škrapića, Petrovišćani su u juniju prošli u Hrvatsku na povratni pohod, i pogledali regionalnu ognjogasnu vježbu ter sudjelovali su u jubilarnom svečevanju društva u Ključu. Prilikom trgadbene prošecije jur su se i mladji člani šenkovečkoga društva odazvali petroviskomu pozivu i malo upoznali naš kraj, običaje i žitak, odaljeno od matične zemlje. Pod vodstvom predsjednika DVD-a Šenkovec Dubravka Kraljića i zapovjednika Dubravka Rajtera, rečeno je: dobrovoljno društvo je ostvarilo sve svoje cilje, za što su mogli prikzeti i priznanja. Uz ostalo su ovde dodiljena visoka odličja i petroviskim zastupnikom. Kako je rekao Božo Djenadija, peljač šenkovečkoga društva, „dodilili smo jedno visoko priznanje vatrogasne zajednice Hrvatske, gospodinu Janošu Škrapiću. Jako važno je da ljudi shvatu da jedno ovako veliko prijateljstvo jedno-

Timea Horvat je od predsjednika Boža Djenadije prikzela dokument počasnoga člana Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva u Šenkovcu

stavno mora opstati i da to nije bilo samo za jedan dan, za jedno ljeto nek da mislimo ozbiljno i da se mislimo još družiti puno-puno ljet. To priznanje je, mislim, došlo u prave ruke i pokidob Janoš Škrapić već nije aktivan zapovjednik, mislim da je to na neki način njemu morebit i za životno djelo od strane hrvatskih ognjogasev. I vašoj novinarki smo dodili jedno visoko priznanje DVD-a, pod brojem 9. Timea Horvat je od danas naš počasni član ognjogasnoga društva. To je nam velika čast, a Timei je to jako velika obaveza. Znači, ako je negdo počasni član našega društva, ta mora djelati na promicanju našega i petroviskoga ognjogasnoga društva, kako je to ona djelala i dosad.” Med odlikovanima su bili još brojni ognjogasci ki su dobili priznanje za desetoljetno djelovanje u Društvu, tako i hižni par Jasna i Želimir Horvat ki imaju najveću zaslugu u sazidanju i realizaciji petrovisko-šenkovečke ognjogasne suradnje. Za skupšćinom je započelo beskrajno druženje u kom su iz Slavonije kot i iz Dalmacije izrazili želju da se bolje upoznaju s petroviskimi ognjogasci i s timi Gradišćanskimi Hrvatima za ke su jedni, morebit, prvi put čuli uprav na ovoj skupšćini. O plani DVD-a u Šenkovcu smo još toliko doznali da u dogledno vrime se proširuje ognjogasni dom, napraviti će se garaža za novi auto koji dojde u juniju. Nadležni ljudi bi volili da ovo ljeto se konačno javu i mlade divojke iz Petrovoga Sela u Fažanu na ognjogasni tabor, koji je lani otpovidan iz nepredvidjenih razlogov. Velika delegacija ognjogasev iz Šenkovca i Šibenika posjetit će naše selo 1. majuša, kad će predati posebni dar ovde živećim ljudem i Ognjogasnomu društvu, kip zaštitnika i sveca ognjogasev Sv. Florijana. Uz to, Ognjogasno društvo Šenkovca je spremno i pinezno potpomagati obnovu petroviskoga Ognjogasnoga doma.

–Timea Horvat–

Foto: Zlatko Šošarić i Tiho

Petroviski ognjogasac s hrvatskom brončanom medalijom

Janoš Škrapić: „Jako mi je dobro spalo da su u Šenkovcu na me mislili, kad doma, za deset ljet komandiranja još i to mi nisu rekli, zahvalimo!“

Vjerujem da je velika čast biti vlasnik brončane medalije Hrvatske ognjogasne zajednice. Tim odličjem je priznato djelo petroviskoga fajbegara Janoša Škrapića, i donedavnoga komandanta petroviskih junakov ognja 21. marcijuša, subotu, u Šenkovcu, na skupščini Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva. Kratki razgovor je s njim napravljen još u Šenkovcu, ne samo o čuti nek i o predvidjeni plani petroviske ekipe, u koj je i nadalje pomoćnik.

Razgovarala: Timea Horvat

Janošu Škrapiću je visoko odličje prikdao Božo Djenadija, predsjednik Dobrovoljnoga ognjogasnoga društva u Šenkovcu

Ovde držim u ruci službeni dokument na kojem piše da ova diploma potvrđuje pravo nošenja ognjogasne medalije s brončanim obilježjem. Janoš, kako si ti primio ovo odličje u matičnoj zemlji, kot ognjogasac iz stranjskoga orsaga?

– Jako sam se presenetio kad nisam na ovo čekao. Jako mi je dobro spalo da su u Šenkovcu na me mislili, kad doma za deset ljet komandiranja još i to mi nisu rekli, zahvalimo! Ovde sam bar jedan dobri dar dobio. (I ganutljive riči izazivaju i suze.)

Ovo odličje će se odsad gizdavo nositi na uniformi?

– Da, to ću gizdavo nositi, nek sad si moram još rekljin izminuti, kad ov mi je jur mali. Morebit da si novo rublje kupim sam sebi, ali to budem nek kasnije vidio, morem li još u društvu ostati. Kako mi zdravlje bude hingedovalo. Sad mi zdravlje nije uprav najbolje, moram paziti malo na sebe, pak onda morat ću još dalje pomoći doma fajbegarom u djelu. Čuvam još stare plane što se

mora, kako se mora, pak otkud što se more donesti, otkud se što more prositi, nek tako ide kad drugač se ne more grupa skupadržati.

Ti si se lani jur otpovidao od komandiranja, ali kako znamo stojite sad pred velikom zadaćom, a to je obnova vašega Ognjogasnoga doma...

– Krov kanimo minjati, ali tod odzgora kanimo napraviti i klub da se onde najdemo pri sjednica, ne da prahamo bižati, kod doviod, vik u kulturni dom. I zato kanimo to čim prlje spraviti, još ovo ljeto, ako se ugoda, bar pod krov vreći zgradu, pak zatim jur lazno imamo ostalo pospravljati.

Kad će se začeti konkretno djelo?

– Jur smo htili začeti nek još pinez nam fali. Jedan dio imamo, tod se mora još betona kupiti, onda još čripa će starton tribi biti, kad ne znamo će li dosta biti, pak i driva je tribi k njemu. Jače drivo je tribi kad će se to i izolirati morati. Sadašnji ognjogasni dom je uzidan 1970. ljeta, onda su bile dvi garaže i jedan mali ured. Sad kanimo iz jedne garaže vodeni blok napraviti, a druga će ostati za mašin.

Vidili smo da ste se ovde sprijateljili i s ognjogasci iz Slavonije, a fajbegari iz Šibenika su izrazili želju da bi došli jur u majušu u Petrovo Selo...

– Lipo bi bilo kad bi se ponovo našli, tako ćemo se još bolje upoznati. I ovde na skupščini su čudami bili najgerasti na nas, svi su nas na ruka nosili. To nas je nekako još i u srcu ganulo.

Četvrto je ovo stručno spravišće sa Šenkovljani, što je za vas doneslo ovo prijateljstvo?

– Meni je svaki put s njimi tako lipo da mi još i suze izajdu. Jako rad dojdemo simo, i nje rado vidimo pri nas, onako nas nosu pak držu kot kad bi bili iz neba. Ovo se ne more povidati u riči kako nam je u Šenkovcu, ali ako nek na to mislim što su naši susjedi u Austriji, oni ništ ne držu do nas. Ovo je onakovo društvo, i u njem takovi ljudi ki nam pomažu da budemo mogli najprzajti. Mi smo jako gizdavi na ovo prijateljstvo kad ovakove dobre ljude, čini mi se, nigdir ne bi bili našli.

KEČKEMET – Posjet Kaćmaru i Santovu. U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave grada Kečkemeta, skupina od tridesetak Hrvata koji žive u županijskome središtu, u subotu, 18. travnja, organizira put u Kaćmar i Santovo. Kako nas je obavijestio predsjednik samouprave Stipan Šibalin, tom prigodom organiziraju posjet obnovljenoj kapelici na kaćmarskoj Vodici, te kipu Blažene Djevice Marije koji je posvećen lani u listopadu na santovačkoj Vodici, i Hrvatskoj osnovnoj školi.

MOHAČ – Planovi muzeja za 2009. godinu. Kako nam reče Jakša Ferkov, ravnatelj Muzeja «Dorottya Kanizsai» u Mohaču, najveći je plan za 2009. godinu početak izgradnje nove zgrade muzeja. Budući da su dobili potporu na natječaju, dogodne se mora predati nova zgrada. No zato ne stoji život ni u starome muzeju jer, kako reče, ove godine planiraju prirediti još tri izložbe. Poslije bušarske bit će postavljena izložba nekadašnje tvornice MOFA, imaju za to sve relikvije, lani su dobili, a svake su godine jedan dio sakupili dok je postojala tvornica. To će biti prvi tematski krug. Ljeti će u Mohaču ustrojiti festival Pranje na Dunavu, pa i od toga žele napraviti izložbu. Kako su nekada prali na Dunavu, kako su održavali čistoću. Najesen će pak prirediti vinarsku izložbu. Osim nedjelje i ponedjeljka, otvoreni su svakim radnim danom od 10 do 15 sati, ali za najavljene skupine i izvan otvorenoga radnog vremena, i u nedjelju i u ponedjeljak. Kriza se osjeća i tu jer svake je godine nešto manje posjetitelja, a najveća je posjećenost na poklade i oko njih – reče nakraju Jakša Ferkov.

SERDAHEL – Tamošnje Ribolovno društvo najstarije je civilno društvo koje neprekinuto radi, okuplja 110 članova. Na nedavno održanoj skupščini predsjednik Ladislav Markan izvijestio je članove o razvijanju Društva glede kvalitete djelovanja. Lani je ono uspješno gospodarilo, nešto manje od milijun forinti uložilo je u poribljavanje. Četiri osobe položile su ispit, i postali čuvari ribnjaka. Članovi te organizacije sudjelovali su na mnogim natjecanjima i priredbama u županiji i u Hrvatskoj. Društvo za tekuću godinu predviđa uređivanje okolice šljunčare, popravljavanje putova do nje, uzimanje uzorka vode i davanje na ispitivanje. Organizirat će otvoreni dan u ribolovu, kada će biti omogućen ribolov i onima koji nisu članovi Društva. I ove će se godine uključiti u programe Dana sela i organizirati susret i međunarodni ribolov. U suradnji s manjinskom samoupravom ponovno će organizirati ekološki i čitalački tabor.

Hrvatska večer u Poganu

U subotu, 21. ožujka, u baranjskom Poganu priredena je Hrvatska večer. U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave u potkrovlju mjesne osnovne škole priređen je dvosatni program u kojem su znatiželjnici mogli upoznati povijest sela Pogana, kulturu šokačkih, bošnjačkih i podravskih Hrvata, kušati tradicionalna jela i pića, odnosno imali su čast diviti se izložbi narodnih nošnji. U predivnom ozračju program je otvorio Orkestar Vizin s bunjevačkim melodijama, a nakon toga su domaćini te večeri pozdravili novu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljanu Pancirov, Mišu Šarošca, predsjednika Hrvatske manjinske samouprave Baranjske županije, načelnicu sela Pogana Agu Dragovac, a na kraju, naravno, i sve nazočne goste. Cilj je te svečane priredbe bio upoznavanje s Hrvatima iz Mađarske. Njih inače znanstvenici obično svrstavaju u sedam većih etničkih skupina. To su gradišćanski, pomurski, podravski Hrvati, Bošnjaci, Šokci, Bunjevci i podunavski Hrvati. Od njih ovaj put su predstavljene tri regije: Hrvati iz Podravine, bošnjački Hrvati te skupina Bunjevaca i Šokaca iz Bačke.

Prvo nas je put vodio u Bačku k Bunjevcima. Vesna Velin, jedna od suorganizatorica,

nam je dala kratak povijesni pregled o njihovom dolasku u Mađarsku, o podrijetlu njihova naziva, a zatim u izvedbi društva Tanac prikazani su i njihovi plesovi i značajke njihove predivne nošnje. Plesači i plesačice KUD-a Tanac stavili su na uvid bunjevačku nošnju kako bi začarali gledatelje šlinganim podsuknjama, svilenim maramama, kapicama i sukijama, prslucima, zvečkama itd.

Bačvanske Šokce predstavile su članice pjevačkog zbora Jasen iz Pečuha. Publika je upoznala njihove predivne pjesme odnosno sličnosti i razlike s bunjevačkom nošnjom.

Nakon vesele šokačke pjesme sljedeća regija bila je Podravina o kojoj je govorio Jozo Savai, voditelj pečuškoga folklornog društva Tanac. U prikazivanju svojstava Podravina (Starin, Martinci, Lukovišće, Potonja, Brlobaš, Novo Selo, Križevci) predstavljena je kao odista zanimljivo područje glade plesa, pjesme i narodnih običaja. Posebnosti njihove nošnje također su prikazani (frtun od kašmi-

ra, bikla, rukavi, oplečićak, puculica...). S pomoću mlade plesačice Vesne Kovačević i njezine bake Marte Grošić upoznali smo ljepote podravske nošnje. Zahvaljujući gospođi Marti Grošić, koja inače potječe iz Martinaca, gosti su ponudeni i toplim, martinačkim kolačima sa sirom. Nakon kušanja finih kolača, naglasak je bio na folkloru, naime momci i djevojke izveli su podravske plesove.

Nakon Bačke i Podravine stigli smo i do povijesnih podataka bošnjačkih Hrvata. Njihove pjesme, plesove i predivnu, bogatu nošnju predstavili su članovi pjevačkoga zbora Snaše iz Pogana, plesači ansambla Tanac i svirci Orkestra Vizin. Pri kraju zanimljivoga programa mlada, nadarena učenica trećeg razreda Anet Božanović iz Pogana recitala je šaljivu pjesmu od Luke Paljetka *Krava sa zelenim očima*, kojom je obradovala gledatelje.

Nakon završnoga zajedničkog kola Hrvatska manjinska samouprava je ugostila sve goste domaćim kolačima i vinom.

Kao što smo od jednog od organizatora doznali, slična priredba već je održana prije sedam godina u Poganu, koja je bila jednako toliko uspješna, a ubuduće planiraju još mnogo sličnih programa.

Renata Božanović

Na sajmu izlagači iz cijele Hrvatske te BiH i Mađarske

Zoltan Horvat, vinar iz Mohača

Od 12. do 14. ožujka održan je 16. Međunarodni sajam vinogradarstva, vinarstva i voćarstva Slavin 2009. Sajam su tradicionalno organizirale orahovičke obrtničke zadruge, a suorganizatori sajma su Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Virovitica, HOK županijska Obrtnička komora, Virovitičko-podravska županija, Turistička zajednica grada Orahovice i Hrvatski zavod za poljoprivredno-savjetodavnu službu. Sajam je otvorio predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić, a održavanje sajma bilo je pod pokroviteljstvom Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstva turizma i Virovitičko-podravske županije, te pod supokroviteljstvom grada Orahovice i općina Čačinci i Zdenci.

Sajmu već godinama sudjeluju i članovi Udruge hrvatskih vinogradara u Mađarskoj, tako je bilo i ove godine. Nisu sajmu sudjelovali protokolarno, nego i u natjecateljskom dijelu sa svojim vinima, i pobrali lijepa priznanja i nagrade, tako vinogradari Zoltan Horvat iz Mohača i Vinko Krizmanić iz Vršende. U svečanosti otvaranja sajma,

proizvođačima vina i jakih alkoholnih pića bila su uručena priznanja, diplome i medalje. Za ocijenjena vina, šest proizvođača primilo je priznanje, 36 brončanu diplomu, 54 srebrnu medalju i 22 zlatnu medalju. Sedamnaest zlatnih medalja bilo je uručeno proizvođačima jakih alkoholnih pića, 36 srebrnih, 13 brončanih diploma i dva priznanja. Kutjevački traminac ledeno vino 07 najbolje je bijelo vino sajma. Statua Slavina uručena je i za ukupno najbolje ocijenjenu frankovku, a statuu je dobilo Feravino za frankovku barrigue 2006. Podijeljene su 23 zlatne medalje, vinarijama Belje, Darda, PP Orahovica, Feravino, Kutjevo, Badel 1862, Vinarija Daruvar, Đakovačka vina Mandićevac, Iločki podrumi, Duško Poznić iz Orahovice, Gospodarstvo Ravan iz Trnave, László Zodor i Biskupski podrum iz Mađarske.

Na sajmu su održana brojna stručna predavanja za članove Grupacije vinogradarstva i voćarstva ŽK Virovitica, i druge zainteresirane voćare i vinogradare, a jedan dan bio je namijenjen turizmu i okupljanju djelatnika u turizmu s temom potpora i poticaja, a sajam je završio Vinskim balom i izborom vinske kraljice Slavonije. Na sajmu se predstavilo stotinjak izlagača različite opreme, na 1300 četvornih metara unutarnjeg i 800 četvornih metara vanjskog prostora sajma. Kroz prizmu turizma predstavili su se grad Ilok, općine Feričanci, Čačinci, Zdenci, Kutjevo, poznato seosko obiteljsko gospodarstvo Antin stan. Na Slavinu je predstavljen lov i lovni turizam, turističke zajednice, eko-etno udruge te brojna mala obiteljska gospodarstva koja se bave različitim ratarskim djelatnostima.

bpb

Foto: Đuro Taradija

BIZONJA, ŠENKOVEC – Pokidob je osnovna škola Bizonje od dotičnoga školskoga ljeta nastala dvojezična, prilikom lanjskoga boravka u Šenkovcu, Robert Kammerhofer načelnik Bizonje i Tilda Kőrösi, predsjednica Hrvatskoga kulturnoga društva, prvi put su spomenuli tu prošnju da bi iskali pomoć od mjesne škole u svezi s jezičnim asistentom ili učiteljem ki bi na hrvatskom jeziku i stručnim učiteljskim znanjem pomagali u djelu dvojezične škole u Bizonji. Jasna Horvat učiteljica Osnovne škole Ivana Perkovca veljek je krenula u akciju i pogledala sve mogućnosti, a uz to je napisala i pismo saborskom zastupniku Željku Turku ter Saborskom odboru za iseljeničtvo. U svojem pismu citira i bizonjskoga prvaka ki je rekao: „Ne uspijemo li uspostaviti kvalitetnu nastavu na hrvatskom jeziku, za trideset ljet Hrvata u Bizonji već neće biti!” Jasna Horvat je bila pozvana 30. marčijuša, pondiljak, u Sabor da pred Odborom za iseljeničtvo govori o važnosti održavanja nastave na hrvatskom jeziku u Bizonji. Išće se sustavna financijska potpora za program kojega peljaju Hrvatski studiji u Zagrebu koji šalju svoje studente, asistente dosad samo u Dvojezičnu školu Koljnofa, a mogli bi isto tako i u Bizonju ter Petrovo Selo.

KUKINJ – U organizaciji oca Sándora Lőrincza, nekadašnjeg kukinjskog župnika koji danas služi u pečuškoj crkvi Srca Isusova, velika skupina hodočasnika krenula je 25. ožujka na prvi hodočasni put u godini, u trajanju od jednoga dana u Đakovo. Vjernici iz Kukinja, Semelja, Pečuha i ostalih mjesta posjetili su đakovačku katedralu i pribivali svetoj misi, a pri povratku vjernici su posjetili i crkvu posvećenu Snježnoj Gospi. Naime velečasni Lőrincz službu obavlja i u crkvi Snježne Gospe na pečuškoj Brdici, a Hrvati iz Pečuha i okolnih hrvatskih naselja veliki su štovatelji upravo Snježne Gospe.

Pisma čitatelja

...jesi videl vrak vas lepo dal...

Ovi stihovi hrvatskoga pjesnika Paje Kanižaja – koje je spjevao prije 40 godina – pali su mi na pamet dok sam čitao komentar „Jezik je duša naroda...” (HG, godina XIX, broj 12. od 19. ožujka 2009). Ja sam gradišćanski Hrvat, ali ću pisati standardnim jezikom da me i baranjski Hrvati budu razumjeli, jer se baranjski Hrvat tužio na sjednici krovne organizacije Hrvata u Mađarskoj da oni ne žele čitati za njih „nerazumljive” gradišćanske tekstove u Hrvatskom glasniku.

Poštovani gospodine, ako ste tako dobar Hrvat, onda vam predlažem da poišćete tekstove Augusta Šenoa i se upoznate s njegovim originalnim jezikom. Ustanovite da je to točno taj – za vas „nerazumljivi” jezik koji i dandanas govore gradišćanski Hrvati. (Namjerno pišem gradišćanski malim slovom jer i Gradišćanci su Hrvati – pripadnici jednoga jedinog hrvatskoga naroda koji se sastoji od prigorskih, zagorskih, dalmatinskih, bosanskih... pa tako i gradišćanskih Hrvata.) To ne znači da je August Šenoa bio Gradišćanac, nego da je njegov jezik taj iz kojega se razvio današnji hrvatski standardni jezik, a koji i danas još živi kod gradišćanskih Hrvata. Budite iskreni: gradišćanski se jezik znatno manje razlikuje od hrvatskoga standarda nego što se razlikuje dalmatinski, istarski ili kajkavski jezik od takozvanoga književnog jezika. Zašto onda pušete samo na gradišćanski? Zato kad su mu gradišćanski Hrvati ostali vjerni kroz petsto godina u „nimškom” i „ugarskom” oceanu, kad oni vole svoje i ne daju svoje, zato kad oni nisu prodali svoju dušu?

Petar Preradović:

*Ljubi jezik majčin iznad svega
po njem svijet poznaje te živoga!*

Mate Meršić Miloradić:

*Naš jezik, kroz vijekje star,
je mudrosti pun ormar.
Da ti pamet ta jezik
i prez škole i prez knjig!*

Mirko Berlaković

SÖJTÖR – Na višekulturalnom danu u zalskom gradiću sastali su se učenici raznih škola iz županije kako bi prikazali razne kulture europskih država. Hrvatsku kulturu zastupali su učenici serdahelske Osnovne škole Katarine Zrinski. Učenici plesnoga kružoka nastupali su s hrvatskim pomurskim plesovima, tamburaški orkestar «Kajkavska ruža» predstavila je hrvatske napjeve iz raznih hrvatskih regija, a s programa nije izostala ni hrvatska suvremena zabavna glazba.

Natječaji Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj

Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj raspisala je natječaje za ove teme:

Kulturni i vjerski programi na materinskom jeziku

Sadržaji koji će biti provedeni između 1. ožujka i 31. prosinca 2009. godine. Mogući najveći traženi iznos: 120.000 Ft, za posebno važne programe 300.000 Ft. Rok za dostavljanje molba: 6. travnja 2009. Rezultati natječaja: u svibnju 2009.

Dječji i omladinski tabori na materinskom jeziku i za narodopis

Sadržaji koji će biti ostvareni između 1. ožujka i 31. prosinca 2009. godine. Omjeri mogućega najvećeg traženog iznosa: tisuću forinti/osoba/dan – 200.000 Ft ako je broj sudionika tabora između 20 i 50 osoba; 400.000 Ft ako je broj sudionika tabora iznad 50 osoba. Rok za dostavljanje molba: 6. travnja 2006. Rezultati natječaja: u svibnju 2009.

Kazališna djelatnost na materinskom jeziku

Sadržaji koji će se ostvariti između 1. ožujka i 31. prosinca 2009. godine. Mogući najveći traženi iznos: 350.000 Ft. Rok za dostavljanje molba: 6. travnja 2009. Rezultati natječaja: u svibnju 2009.

Objavljivanje godišnjaka i sastavljanje te održavanje manjinskih internetskih stranica

Sadržaji koji će biti ostvareni između 1. ožujka i 31. prosinca 2009. godine. Mogući najveći traženi iznos: 380.000 Ft. Rok za dostavljanje molba: 6. travnja 2009. Rezultati natječaja: u svibnju 2009.

Podrobnije informacije o natječajima i obrasci za natječaje dostupni su na internet-skoj adresi: <http://www.mnekk.hu>.

Slavna veslačka utrka na Temzi

Ante Kušurin u oksfordskoj pobjedničkoj posadi

U nedjelju, 29. ožujka, u Londonu je održana 155. slavna veslačka utrka na Temzi između dva najpoznatija engleska sveučilišta, Cambridgea i Oxforda. Pobjedio je oksfordski veslački osmerac, a kao i lani u bojama Oxforda nastupio je i hrvatski olimpijac Ante Kušurin, 25-godišnji član zagrebačke Treš-

njevke, treći Hrvat koji je nastupio na ovoj uglednoj utrci.

Po tradiciji, veslalo se 6.779 metara uzvodno, a Ante Kušurin na mjestu šrokera diktirao je ritam. S obala Temze utrcu je pratilo 200.000 gledatelja.

Zanimljivo da su u oksfordskoj posadi bila petorica olimpijaca iz Pekinga. Bila je to ujedno Oxfordova četvrta pobjeda u nizu, a 75. ukupno. I dalje je ukupno bolji Cambridge sa 79 pobjeda. Jedna utrka završena je bez pobjednika. Prva utrka održana je još daleke 1829. godine, a tradiciju su prekidali samo svjetski ratovi. Danas utrcu putem izravnoga televizijskog prijenosa uživo prate stotine milijuna gledatelja.

Kako je običaj da poraženi izaziva pobjednika posljednje utrke, to će dogodine učiniti opet Cambridge.

Liga prvaka u rukometu

Zagreb odigrao neodlučeno s njemačkim Kielom

U prvom susretu četvrtzavršnice Lige prvaka u nedjelju, 29. ožujka, rukometaši Croatia osiguranja Zagreb pred prepunom Ledenom dvoranom Doma sportova u fantastičnom spektaklu odigrali su neodlučeno 28 : 28 (13 : 12) s njemačkim TWH Kielom.

Kiel je počeo utakmicu s 3 : 1, a Zagreb je uzvratio nizom 6 : 0 za vodstvo 7 : 3! Bilo je to i najbolje razdoblje Zagrebove igre, sa sjajnom obranom.

U uzbuđljivoj igri, u dramatičnoj završnici dvaju rukometnih divova, prvo poluvrijeme pripalo je Zagrebu, a drugo Kielu koji je u nastavku preuzeo vodstvo, a u 39. minuti poveo i s tri razlike, 18 : 15.

Zagreb se uspio vratiti, pa je pogotkom Lazarova Zagreb izjednačio na 21 : 21. Opet

su gosti otišli na 21 : 24, a Zagreb izjednačio na 24 : 24.

Tonči Valčić najzaslužniji je za izjednačenje rezultata jer je njegovim pogocima u 59. minuti Zagreb najprije došao do 27 : 27, a zatim i do konačnih 28 : 28. Dokraja je vratar Zagreba Škof obranio udarac s crte, i spasio Zagrepečane od poraza.

Junak susreta bio je Igor Vori sa čak devet pogodaka. Škof je imao odličnih 13 obrana. Uzvratni susret igra se u subotu, 4. travnja, u Kielu.

Ostali rezultati četvrtzavršnice: Flensburg – Hamburg 25 : 28. Čehovski Medvedi – RN Löwen 33 : 31, Ciudad Real – Veszprém 29 : 24. Uzvratni susreti igraju se od 3. do 5. travnja.

Stipan Balatinac

